



Βρυξέλλες, 23.9.2020
COM(2020) 613 final

2020/0277 (COD)

Πρόταση

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

**για την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης και ανωτέρας βίας στον τομέα της
μετανάστευσης και του ασύλου**

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

1.1. Αιτιολόγηση και στόχοι της πρότασης

Τον Σεπτέμβριο του 2019 η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κ. Ursula von der Leyen, ανακοίνωσε ένα νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο, το οποίο περιλαμβάνει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση όσον αφορά τα εξωτερικά σύνορα, τα συστήματα ασύλου και επιστροφής, τον χώρο ελεύθερης κυκλοφορίας Σένγκεν και την εξωτερική διάσταση.

Η ανακοίνωση σχετικά με ένα νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο, η οποία υποβάλλεται μαζί με μια σειρά νομοθετικών προτάσεων, συμπεριλαμβανομένης της παρούσας πρότασης για την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης και ανωτέρας βίας στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου, σηματοδοτεί ένα νέο ξεκίνημα στο θέμα της μετανάστευσης. Στόχος είναι να θεσπιστεί ένα ευρύ πλαίσιο το οποίο θα βασίζεται σε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση όσον αφορά τη διαχείριση της μετανάστευσης, προωθώντας την αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των κρατών μελών. Το νέο σύμφωνο εδράζεται στις γενικές αρχές της αλληλεγγύης και της δίκαιης κατανομής ευθυνών και προκρίνει την ολοκληρωμένη χάραξη πολιτικής, συνδυάζοντας πολιτικές στους τομείς του ασύλου, της μετανάστευσης, της επιστροφής, της προστασίας των εξωτερικών συνόρων, και των σχέσεων με τρίτες χώρες.

Το νέο σύμφωνο βασίζεται στις προτάσεις που υπέβαλε η Επιτροπή το 2016 και το 2018 για τη μεταρρύθμιση του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου και εμπλουτίζεται με νέα στοιχεία προκειμένου να διασφαλιστεί η ισορροπία την οποία απαιτεί ένα κοινό πλαίσιο που θα συμβάλει στη συνολική προσέγγιση όσον αφορά τη διαχείριση της μετανάστευσης μέσω της ολοκληρωμένης χάραξης πολιτικής στον τομέα της διαχείρισης του ασύλου και της μετανάστευσης, η οποία περιλαμβάνει τόσο τις εσωτερικές όσο και τις εξωτερικές συνιστώσες της. Στο πλαίσιο αυτό, είναι αναγκαίο να δημιουργηθεί ένα σύστημα με τα απαραίτητα εργαλεία για την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης και ανωτέρας βίας.

Ο μηχανισμός αλληλεγγύης που θεσπίζεται με τον κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης είναι ευέλικτος ως προς τον σχεδιασμό, ώστε να μπορεί να ανταποκρίνεται και να προσαρμόζεται στις διάφορες καταστάσεις που προκαλούνται από τις ποικίλες μεταναστευτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη, καθορίζοντας μέτρα αλληλεγγύης μεταξύ των οποίων τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέξουν τον τρόπο που θα συνεισφέρουν. Αυτή η νέα προσέγγιση όσον αφορά την αλληλεγγύη παρέχει συνεχή και πολύμορφη στήριξη στα κράτη μέλη που βρίσκονται υπό πίεση ή διατρέχουν σχετικό κίνδυνο και περιλαμβάνει ειδική διαδικασία για την αντιμετώπιση των ιδιαιτεροτήτων που παρουσιάζουν οι αποβιβάσεις μετά από επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης (SAR). Στο ίδιο πνεύμα, οι διαδικαστικοί κανόνες που καθορίζονται στον νέο κανονισμό για τις διαδικασίες ασύλου θα αυξήσουν τη γενικότερη αποτελεσματικότητα και συνοχή των συστημάτων διαχείρισης του ασύλου και της μετανάστευσης. Σε συνδυασμό με την ευρύτερη δέσμη μέτρων που θα πρέπει να εφαρμοστούν στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης προσέγγισης για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης, η Ένωση και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να είναι καλύτερα προετοιμασμένα ώστε να αποφεύγουν καταστάσεις κρίσης στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου.

Ωστόσο, δεδομένων των διαφόρων παραγόντων που βρίσκονται έξω από τον έλεγχο της Ένωσης και των κρατών μελών της, το ενδεχόμενο να προκύψουν καταστάσεις κρίσης δεν μπορεί να αποκλειστεί, κάτι που έχει αποδειχθεί και από την πρόσφατη εμπειρία. Όπως δείχνει η εμπειρία μας από την προσφυγική κρίση του 2015, η Ένωση χρειάζεται μια δομημένη προσέγγιση για τη διαχείριση της κρίσης, ώστε να αποφεύγονται τα ad hoc μέτρα.

Ως εκ τούτου, είναι σκόπιμο το νομοθετικό πλαίσιο που εφαρμόζεται στον τομέα αυτόν να συμπληρωθεί από ένα μέσο που θα διασφαλίζει ότι η Ένωση έχει στη διάθεσή της ειδικούς κανόνες που μπορούν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά μια εξαιρετική κατάσταση κρίσης, το οποίο μέσο θα συμπληρώνει τον υποχρεωτικό μηχανισμό αλληλεγγύης και τις διαδικασίες που θα εφαρμόζονταν κανονικά. Οι κανόνες αυτοί θα προβλέπουν κατάλληλους διαδικαστικούς κανόνες και παρεκκλίσεις, καθώς και ταχεία ενεργοποίηση της αλληλεγγύης προς όφελος ενός ή περισσότερων κρατών μελών με σκοπό την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης οι οποίες έχουν τέτοια έκταση ώστε να ασκούν πίεση ακόμη και σε συστήματα διαχείρισης του ασύλου και της μετανάστευσης με καλή προετοιμασία και λειτουργία.

Ως εκ τούτου, αυτό το μέσο αντιμετώπισης κρίσεων καλύπτει εξαιρετικές καταστάσεις μαζικής εισροής υπηκόων τρίτων χωρών ή απάτριδων που φτάνουν παράτυπα σε ένα κράτος μέλος, οι οποίες είναι τέτοιας κλίμακας και φύσης ώστε να καθιστούν μη λειτουργικό το σύστημα ασύλου, υποδοχής ή επιστροφής ενός κράτους μέλους, ενώ ενέχουν τον κίνδυνο σοβαρών επιπτώσεων στη λειτουργία του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου και του συστήματος διαχείρισης της μετανάστευσης της Ένωσης ή οδηγούν σε αδυναμία εφαρμογής αυτών των συστημάτων. Θα καλύπτονται επίσης οι καταστάσεις όπου υπάρχει κίνδυνος τέτοιων αφίξεων. Ο προτεινόμενος κανονισμός αντιμετωπίζει επίσης καταστάσεις ανωτέρας βίας στον τομέα της διαχείρισης του ασύλου και της μετανάστευσης εντός της Ένωσης. Πραγματοποιεί τις αναγκαίες προσαρμογές στους κανόνες της ΕΕ σχετικά με τις διαδικασίες ασύλου και επιστροφής, καθώς και στους μηχανισμούς αλληλεγγύης που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης].

Η παρούσα πρόταση, μαζί με την πρόταση για την τροποποίηση της πρότασης κανονισμού του 2016 για τις διαδικασίες ασύλου¹, τη νέα πρόταση κανονισμού για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης², την πρόταση για τη θέσπιση ελέγχου διαλογής³ και την πρόταση για την τροποποίηση της πρότασης Eurodac⁴, θεσπίζουν το νομοθετικό πλαίσιο που εφαρμόζει στην πράξη αυτή την ολοκληρωμένη προσέγγιση για τη διαχείριση της μετανάστευσης και του ασύλου.

Η πρόταση για την τροποποίηση της πρότασης αναδιατύπωσης του κανονισμού Eurodac⁵ του 2016 συνδέει με σαφή και συνεκτικό τρόπο συγκεκριμένα άτομα με τις διαδικασίες στις οποίες υπόκεινται, προκειμένου να διευκολύνεται ο έλεγχος της παράτυπης μετανάστευσης και ο εντοπισμός των μη επιτρεπόμενων μετακινήσεων. Επιπλέον, στηρίζει την εφαρμογή του νέου μηχανισμού αλληλεγγύης που θεσπίζεται με τον κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης, πραγματοποιεί τις αναγκαίες επακόλουθες τροποποιήσεις που θα καταστήσουν εφικτή τη λειτουργία του Eurodac εντός του πλαισίου διαλειτουργικότητας, και θα στηρίζει τα κράτη μέλη στην παρακολούθηση της χορήγησης βοήθειας για οικειοθελή επιστροφή και επανένταξη.

Στόχος της μεταρρύθμισης είναι να αντιμετωπιστεί το γεγονός ότι, παρά τη σημαντικά αυξημένη συνεργασία σε επίπεδο ΕΕ, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη στήριξη από τους οργανισμούς της ΕΕ, τα συστήματα ασύλου, υποδοχής και επιστροφής των κρατών μελών εξακολουθούν σε μεγάλο βαθμό να μην εναρμονίζονται. Κατ' αυτόν τον τρόπο δημιουργούνται ανεπάρκειες και, ως ακούσια συνέπεια, δεν παρέχεται η ίδια δίκαιη μεταχείριση στους αιτούντες άσυλο σε όλη την Ευρώπη, με αποτέλεσμα μεγάλος αριθμός

¹ EE L [...] της [...], σ. [...].

² EE L [...] της [...], σ. [...].

³ EE L [...] της [...], σ. [...].

⁴ EE L [...] της [...], σ. [...].

⁵ EE L [...] της [...], σ. [...].

μεταναστών να ωθούνται σε μετακινήσεις ανά την Ευρώπη ώστε να αναζητήσουν καλύτερες συνθήκες και προοπτικές για τη διαμονή τους. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή υποστηρίζει τις προσωρινές πολιτικές συμφωνίες που έχουν ήδη επιτευχθεί σχετικά με τον κανονισμό για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου, την οδηγία για τις συνθήκες υποδοχής, τον κανονισμό σχετικά με το πλαίσιο της ΕΕ για την επανεγκατάσταση και τον κανονισμό σχετικά με τον Οργανισμό της ΕΕ για το Άσυλο. Οι πράξεις αυτές θα πρέπει να εκδοθούν οριστικά το συντομότερο δυνατό. Θα πρέπει επίσης να ολοκληρωθούν σύντομα οι διαπραγματεύσεις σχετικά την αναδιτύπωση της οδηγίας για την επιστροφή⁶, μαζί με τη μεταρρύθμιση του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου, ώστε να διασφαλιστεί η επιτυχία των ενωσιακών κανόνων όσον αφορά την πρόληψη της διαφυγής, την παροχή βοήθειας για οικειοθελείς επιστροφές και τον εξορθολογισμό των διοικητικών και δικαστικών διαδικασιών, μέσα από την ενίσχυση της αποτελεσματικής λειτουργίας των συστημάτων για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης.

Ο γενικός στόχος της πρότασης είναι να πραγματοποιηθούν οι αναγκαίες προσαρμογές στους κανόνες για τις διαδικασίες ασύλου και επιστροφής (κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου και οδηγία για την επιστροφή⁷), καθώς και στον μηχανισμό αλληλεγγύης που θεσπίζεται στον κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης, ώστε να διασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να αντιμετωπίζουν καταστάσεις κρίσης και ανωτέρας βίας στον τομέα της διαχείρισης του ασύλου και της μετανάστευσης εντός της ΕΕ. Οι καταστάσεις αυτές μπορεί να προκύψουν πολύ γρήγορα και να είναι τέτοιας κλίμακας και φύσης ώστε να απαιτούν συγκεκριμένο σύνολο εργαλείων για να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά. Για τον σκοπό αυτό, καθορίζονται απλουστευμένη διαδικασία και συντομευμένα χρονοδιαγράμματα για την ενεργοποίηση του υποχρεωτικού μηχανισμού αλληλεγγύης που προβλέπεται για καταστάσεις πίεσης στον κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης. Οι κανόνες και τα μέτρα που καθορίζονται στην παρούσα πρόταση για την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης προστίθενται στην επιχειρησιακή και τεχνική υποστήριξη που μπορεί να παρέχει ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο⁸ σε περίπτωση που τα συστήματα ασύλου ή υποδοχής του κράτους μέλους υφίστανται δυσανάλογες πιέσεις.

Επιπλέον, η διαδικασία του μηχανισμού αλληλεγγύης σε καταστάσεις κρίσης προβλέπει ευρύτερο πεδίο μετεγκατάστασης και ενισχύει τη δυνατότητα των κρατών μελών να παρέχουν αμοιβαία συνδρομή για τη διενέργεια επιστροφών, με τη μορφή χορηγιών επιστροφής. Σύμφωνα με τους συνήθεις κανόνες που θεσπίζονται στον κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης, τα κράτη μέλη που παρέχουν χορηγία επιστροφής δεσμεύονται να επιστρέψουν παράτυπους μετανάστες εξ ονόματος άλλου κράτους μέλους, εκτελώντας όλες τις αναγκαίες για τον σκοπό αυτό δραστηριότητες απευθείας από το έδαφος του επωφελούμενου κράτους μέλους (π.χ. παροχή συμβουλών για την επιστροφή, καθοδήγηση πολιτικού διαλόγου με τρίτες χώρες, παροχή στήριξης για υποστηριζόμενη οικειοθελή επιστροφή και επανένταξη). Εάν η επιστροφή δεν έχει ολοκληρωθεί εντός οκτώ μηνών, οι παράτυποι μετανάστες θα μεταφέρονται στο έδαφος του κράτους μέλους-χορηγού με σκοπό την ολοκλήρωση της διαδικασίας επιστροφής. Η χορηγία επιστροφής σε καταστάσεις κρίσης που προβλέπεται στην παρούσα πρόταση διαφέρει από εκείνη του κανονισμού για και τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης, διότι η

⁶ COM(2018) 634 final.

⁷ Οδηγία 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών (ΕΕ L 348 της 24.12.2008, σ. 98).

⁸ Βάσει της προσωρινής συμφωνίας για τον κανονισμό σχετικά με τον Οργανισμό της ΕΕ για το Άσυλο (άρθρο 16).

υποχρέωση μεταφοράς του παράτυπου μετανάστη ενεργοποιείται εάν το ενδιαφερόμενο πρόσωπο δεν επιστρέψει ή δεν απομακρυνθεί εντός τεσσάρων μηνών.

Η πρόταση περιλαμβάνει επίσης διατάξεις σχετικά με καταστάσεις κρίσης που επιτρέπουν ορισμένες παρεκκλίσεις από τον προτεινόμενο κανονισμό για τις διαδικασίες ασύλου. Ειδικότερα, θα είναι δυνατή η επέκταση του πεδίου εφαρμογής της διαδικασίας στα σύνορα σε υπηκόους τρίτων χωρών και απάτριδες των οποίων το ποσοστό πρωτοβάθμιας αναγνώρισης σε επίπεδο ΕΕ είναι 75 % ή χαμηλότερο, επιπλέον των λόγων που προβλέπονται ήδη από τον κανονισμό για τις διαδικασίες ασύλου, καθώς και η παράταση της διάρκειας εξέτασης μιας αίτησης διεθνούς προστασίας στο πλαίσιο της διαδικασίας στα σύνορα κατά οκτώ επιπλέον εβδομάδες. Προτείνεται επίσης να επιτραπεί στα κράτη μέλη να παρεκκλίνουν από τις διατάξεις για την καταχώριση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας με μεγαλύτερη προθεσμία τεσσάρων εβδομάδων.

Επιπλέον, η πρόταση προβλέπει τη δυνατότητα παρέκκλισης από ορισμένες διατάξεις σχετικά με τη διαδικασία στα σύνορα για τη διενέργεια επιστροφών, όπως ορίζεται στον προτεινόμενο κανονισμό για τις διαδικασίες ασύλου και στην οδηγία για την επιστροφή, ώστε να διευκολυνθεί η εφαρμογή των εν λόγω διαδικασιών σε καταστάσεις κρίσης, όταν απαιτούνται ειδικές προσαρμογές ώστε οι αρμόδιες αρχές που υφίστανται πίεση να μπορούν να ασκούν με επιμέλεια τα καθήκοντά τους και να ανταποκρίνονται στον σημαντικό φόρτο εργασίας. Για τον σκοπό αυτό, η πρόταση παρατείνει τη μέγιστη διάρκεια της διαδικασίας στα σύνορα για τη διενέργεια επιστροφών κατά οκτώ επιπλέον εβδομάδες (ο προτεινόμενος κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου ορίζει τις δώδεκα εβδομάδες ως μέγιστη προθεσμία) και θεσπίζει νέες ειδικές και καλά στοχευμένες περιπτώσεις, επιπλέον εκείνων που ορίζονται στην πρόταση αναδιατύπωσης της οδηγίας για την επιστροφή, όπου μπορεί να τεκμαίρεται η ύπαρξη κινδύνου διαφυγής σε μεμονωμένες περιπτώσεις, εκτός εάν αποδειχθεί διαφορετικά. Η διαδικασία διαχείρισης κρίσεων ως προς τις επιστροφές δεν θίγει τη δυνατότητα των κρατών μελών να παρεκκλίνουν από την εφαρμογή της οδηγίας για την επιστροφή δυνάμει του άρθρου 2 παράγραφος 2 στοιχείο α) της εν λόγω οδηγίας, σε σχέση με παρανόμως διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών που συλλαμβάνονται για παράνομη διέλευση των εξωτερικών συνόρων κράτους μέλους διά ξηράς, θαλάσσης ή αέρος και οι οποίοι, μετά τον έλεγχο διαλογής που διενεργήθηκε σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) XXX /XXX [κανονισμός για τον έλεγχο διαλογής], δεν έλαβαν στη συνέχεια άδεια ή δικαίωμα παραμονής στο εν λόγω κράτος μέλος (π.χ. δεν υπέβαλαν αίτηση για διεθνή προστασία).

Για να μπορούν τα κράτη μέλη και η Ένωση να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά καταστάσεις ανωτέρας βίας, όπως αυτή που προκλήθηκε λόγω της πανδημίας COVID-19 που κήρυξε ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας στις 11 Μαρτίου 2020, ο προτεινόμενος κανονισμός παρέχει επίσης στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να παρατείνουν τις προθεσμίες για την καταχώριση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας που ορίζονται στον προτεινόμενο κανονισμό για τις διαδικασίες ασύλου, καθώς και να παρατείνουν τις προθεσμίες για την αποστολή αιτημάτων αναδοχής και κοινοποιήσεων εκ νέου ανάληψης και την απάντηση σ' αυτά, και για τη διενέργεια της μεταφοράς στο υπεύθυνο κράτος μέλος που ορίζεται στον προτεινόμενο κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης. Η παρούσα πρόταση προβλέπει επίσης παράταση του χρονοδιαγράμματος για την εκπλήρωση της υποχρέωσης μετεγκατάστασης ή χορηγίας επιστροφής όταν ένα κράτος μέλος βρίσκεται σε κατάσταση ανωτέρας βίας που καθιστά αδύνατη την εκπλήρωση αυτών των υποχρεώσεων, όπως ορίζεται στον παρόντα κανονισμό και στον κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης.

1.2. Συνέπεια με τις ισχύουσες διατάξεις στον τομέα πολιτικής

Η παρούσα πρόταση συνάδει πλήρως με την ανακοίνωση σχετικά με το νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο και με τον οδικό χάρτη των πρωτοβουλιών που τη συνοδεύουν, συμπεριλαμβανομένων της πρότασης κανονισμού για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης, της πρότασης κανονισμού για τη θέσπιση διαδικασίας ελέγχου διαλογής και του προτεινόμενου κανονισμού για τις διαδικασίες ασύλου.

Η παρούσα πρόταση συμπληρώνει την πρόταση κανονισμού για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης, στον βαθμό που προβλέπει ειδικούς κανόνες για την εφαρμογή του υποχρεωτικού μηχανισμού αλληλεγγύης ώστε να καλύπτονται εξαιρετικές καταστάσεις κρίσης.

Η παρούσα πρόταση συνάδει επίσης τόσο με τον προτεινόμενο κανονισμό για τις διαδικασίες ασύλου όσο και με την πρόταση αναδιατύπωσης της οδηγίας για την επιστροφή, ιδίως μέσα από τον καθορισμό κανόνων παρέκκλισης που εφαρμόζονται σε εξαιρετικές καταστάσεις κρίσης όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής της διαδικασίας στα σύνορα, τη διάρκεια της εξέτασης μιας αίτησης διεθνούς προστασίας στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας, τις προθεσμίες για την καταχώριση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, καθώς και το πεδίο εφαρμογής και το χρονοδιάγραμμα της διαδικασίας στα σύνορα για τη διενέργεια επιστροφών.

Επιπλέον, η παρούσα πρόταση συνάδει πλήρως και λειτουργεί συμπληρωματικά με τον ενωσιακό μηχανισμό για την ετοιμότητα αντιμετώπισης και τη διαχείριση μεταναστευτικών κρίσεων (σχέδιο στρατηγικής για την ετοιμότητα αντιμετώπισης και τη διαχείριση μεταναστευτικών κρίσεων), ο οποίος προβλέπει ένα επιχειρησιακό πλαίσιο για την παρακολούθηση και την πρόβλεψη των μεταναστευτικών ροών και καταστάσεων, την οικοδόμηση ανθεκτικότητας, καθώς και την οργάνωση συντονισμένης απάντησης απέναντι σε μια μεταναστευτική κρίση. Ειδικότερα, η πρόταση αξιοποιεί πλήρως τις εκθέσεις που έχουν εκδοθεί και τις δραστηριότητες του δικτύου που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του σχεδίου στρατηγικής.

Τέλος, η συνέπεια διασφαλίζεται επίσης με τις προσωρινές πολιτικές συμφωνίες που έχουν ήδη επιτευχθεί σχετικά με τον κανονισμό για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου, την οδηγία για τις συνθήκες υποδοχής, τον κανονισμό σχετικά με το πλαίσιο της ΕΕ για την επανεγκατάσταση και τον κανονισμό σχετικά με τον Οργανισμό της ΕΕ για το Άσυλο.

1.3. Αλληλεπιδράσεις με το άρθρο 78 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η παρούσα πρόταση θεσπίζει ειδικούς κανόνες για τη διασφάλιση ευρύτερου πεδίου εφαρμογής και ταχύτερης διαδικασίας απ' αυτήν που προβλέπεται στον προτεινόμενο κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι υπάρχει σε μόνιμη βάση ένα αποτελεσματικό και αποδοτικό σύστημα για την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης.

Η θέσπιση ειδικών κανόνων για την αλληλεγγύη σε καταστάσεις κρίσης δεν θίγει τη δυνατότητα του Συμβουλίου να εκδίδει, μετά από πρόταση της Επιτροπής, προσωρινά μέτρα υπέρ κράτους μέλους που αντιμετωπίζει επείγουσα κατάσταση όπως ορίζεται στο άρθρο 78 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ.

1.4. Συνέπεια με άλλες πολιτικές της Ένωσης

Η παρούσα πρόταση συνάδει με την ολοκληρωμένη προσέγγιση για τη διαχείριση της μετανάστευσης που ορίζεται στο νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο, η οποία περιλαμβάνει τον καθορισμό της μεταναστευτικής πολιτικής ως προτεραιότητας στις σχέσεις με τις τρίτες χώρες εταίρους, τη δημιουργία αποτελεσματικών νόμιμων οδών προς την ΕΕ, την ενσωμάτωση των εξωτερικών συνόρων στην ενωσιακή διαχείριση της μετανάστευσης, τη δημιουργία απρόσκοπτων, δίκαιων και αποτελεσματικών διαδικασιών για το άσυλο και την επιστροφή, τη δημιουργία ενός συστήματος Σένγκεν που θα μπορεί να εμπνέει εμπιστοσύνη, και την ανάπτυξη ειδικών πολιτικών για τη διευκόλυνση της ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών στις ευρωπαϊκές κοινωνίες.

Η πρόταση εφαρμόζει το νέο σύμφωνο και ιδίως τον στόχο για εκ νέου δρομολόγηση της μεταρρύθμισης στον τομέα του ασύλου που πρότεινε η Επιτροπή το 2016, μεταξύ άλλων μέσα από την εξέταση τρόπων για τη δημιουργία ενός συστήματος ασύλου και επιστροφής που λειτουργεί απρόσκοπτα και τον καθορισμό μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης για τη διαχείριση της μετανάστευσης. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα πρόταση διασφαλίζει ότι όλα τα κράτη μέλη συνεισφέρουν στη στήριξη των χωρών που βρίσκονται σε κατάσταση κρίσης. Η παρούσα πρόταση θα διασφαλίζει ότι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ολοκληρωμένη προσέγγιση, όπως η ανάγκη για σταθερή μείωση της πίεσης από τις παράτυπες αφίξεις και ισχυρά εξωτερικά σύνορα, η μείωση των περαιτέρω μετακινήσεων και η πίεση που ασκείται στον χώρο Σένγκεν, καθώς και η ταχεία και αποτελεσματική επιστροφή και επανεισδοχή, αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά σε καταστάσεις κρίσης.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ, ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

2.1. Νομική βάση

Η παρούσα πρόταση συμβάλλει στην ολοκληρωμένη προσέγγιση της διαχείρισης της μετανάστευσης και στις νομοθετικές προτάσεις που υποβάλλονται μαζί με το σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο. Περιέχει μια σειρά από διατάξεις σχετικά με τον προτεινόμενο κανονισμό για τις διαδικασίες ασύλου και τον προτεινόμενο κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης, καθώς και διατάξεις για τη χορήγηση καθεστώτος άμεσης προστασίας σε καταστάσεις κρίσης. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να εγκριθεί με την κατάλληλη νομική βάση, δηλαδή το άρθρο 78 δεύτερο εδάφιο στοιχεία γ), δ) και ε) και το άρθρο 79 δεύτερο εδάφιο στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία.

2.2. Μεταβλητή γεωμετρία

Η Ιρλανδία δεσμεύεται από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 604/2013, αφού γνωστοποίησε την επιθυμία της να συμμετάσχει στην έκδοση και την εφαρμογή του εν λόγω κανονισμού βάσει του πρωτοκόλλου για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης το οποίο προσαρτάται στη ΣΕΕ και στη ΣΛΕΕ⁹.

Σύμφωνα με το προαναφερθέν πρωτόκολλο, η Ιρλανδία μπορεί να αποφασίσει να συμμετάσχει στη θέσπιση της παρούσας πρότασης. Διατηρεί, μάλιστα, αυτή τη δυνατότητα επιλογής και μετά τη θέσπιση της πρότασης.

Σύμφωνα με το πρωτόκολλο σχετικά με τη θέση της Δανίας, το οποίο προσαρτάται στη ΣΕΕ και στη ΣΛΕΕ, η Δανία δεν συμμετέχει στη θέσπιση από το Συμβούλιο μέτρων σύμφωνα με τον Τίτλο V της ΣΛΕΕ (με εξαίρεση «τα μέτρα περί καθορισμού των τρίτων χωρών των

⁹ Το ίδιο ισχύει και για το Ηνωμένο Βασίλειο κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου βάσει της συμφωνίας αποχώρησης.

οποίων οι υπήκοοι πρέπει να διαθέτουν θεώρηση για να διέρχονται τα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών ή [...] τα μέτρα που αφορούν τη θεώρηση ενιαίου τύπου»). Ωστόσο, δεδομένου ότι εφαρμόζει τον υφιστάμενο κανονισμό του Δουβλίνου, βάσει διεθνούς συμφωνίας που συνήψε με την ΕΚ το 2006¹⁰, κοινοποιεί στην Επιτροπή, κατ' εφαρμογή του άρθρου 3 της εν λόγω συμφωνίας, την απόφασή της αν θα εφαρμόσει ή όχι το άρθρο 8 του παρόντος κανονισμού.

Η συμμετοχή της Ιρλανδίας και της Δανίας στις ρυθμίσεις που καθορίζονται στην παρούσα πρόταση κανονισμού θα καθοριστεί στο πλαίσιο διαπραγματεύσεων σύμφωνα με τα εν λόγω πρωτόκολλα. Τα πρωτόκολλα αυτά επιτρέπουν ιδίως στην Ιρλανδία, χωρίς όμως να το απαιτούν, να συμμετάσχει σε πρωτοβουλίες στον τομέα πολιτικής της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης, διατηρώντας παράλληλα τη λειτουργικότητά τους.

2.3. Συνέπειες της πρότασης στις τρίτες χώρες

Παράλληλα με τη σύνδεση διαφόρων τρίτων χωρών με το κεκτημένο Σένγκεν, η Ένωση έχει συνάψει αρκετές συμφωνίες για τη σύνδεση των συγκεκριμένων χωρών και με το κεκτημένο του Δουβλίνου/Eurodac:

- τη συμφωνία για τη σύνδεση της Ισλανδίας και της Νορβηγίας, που συνάφθηκε το 2001·
- τη συμφωνία για τη σύνδεση της Ελβετίας, που συνάφθηκε στις 28 Φεβρουαρίου 2008·
- το πρωτόκολλο για τη σύνδεση του Λιχτενστάιν, που συνάφθηκε στις 7 Μαρτίου 2011.

Για να δημιουργηθούν δικαιώματα και υποχρεώσεις μεταξύ της Δανίας —η οποία, όπως εξηγείται παραπάνω, έχει συνδεθεί με το κεκτημένο του Δουβλίνου/Eurodac μέσω διεθνούς συμφωνίας— και των προαναφερόμενων συνδεδεμένων χωρών, έχουν συναφθεί δύο επιπλέον πράξεις μεταξύ της Ένωσης και των συνδεδεμένων χωρών¹¹.

Σύμφωνα με τις τρεις προαναφερθείσες συμφωνίες, οι συνδεδεμένες χώρες αποδέχονται το κεκτημένο του Δουβλίνου/Eurodac και την ανάπτυξή του χωρίς καμία εξαίρεση. Παρότι δεν συμμετέχουν στην έκδοση πράξεων που τροποποιούν ή συμπληρώνουν το κεκτημένο του Δουβλίνου (συμπεριλαμβανομένης, ως εκ τούτου, της παρούσας πρότασης), οφείλουν να κοινοποιούν στην Επιτροπή εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος την απόφασή τους αν θα αποδεχθούν ή όχι το περιεχόμενο των εν λόγω πράξεων, μόλις αυτές εγκριθούν από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Σε περίπτωση που η Νορβηγία, η Ισλανδία, η Ελβετία ή το Λιχτενστάιν δεν αποδεχθούν πράξη που τροποποιεί ή συμπληρώνει το κεκτημένο του Δουβλίνου/Eurodac ή βασίζεται σ' αυτό, οι οικείες συμφωνίες παύουν να ισχύουν, εκτός αν η κοινή/μικτή επιτροπή που συστήνεται δυνάμει των συμφωνιών λάβει διαφορετική ομόφωνη απόφαση.

¹⁰ Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και του Βασιλείου της Δανίας σχετικά με τα κριτήρια και τους μηχανισμούς για τον προσδιορισμό του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται στη Δανία ή σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και με το «Eurodac» για την αντιπαραβολή δακτυλικών αποτυπωμάτων για την αποτελεσματική εφαρμογή της σύμβασης του Δουβλίνου (ΕΕ L 66 της 8.3.2006, σ. 38).

¹¹ Πρωτόκολλο μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, της Ελβετικής Συνομοσπονδίας και του Πριγκιπάτου του Λιχτενστάιν στη συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τα κριτήρια και τους μηχανισμούς για τον προσδιορισμό του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος ή στην Ελβετία (συνάφθηκε στις 24.10.2008, ΕΕ L 161 της 24.6.2009, σ. 8) και πρωτόκολλο στη συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, της Δημοκρατίας της Ισλανδίας και του Βασιλείου της Νορβηγίας για τα κριτήρια και τους μηχανισμούς καθορισμού του κράτους που είναι αρμόδιο για την εξέταση αίτησης παροχής ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος, ή στην Ισλανδία ή τη Νορβηγία (ΕΕ L 93 της 3.4.2001).

Ο προτεινόμενος κανονισμός έχει ευρύτερο πεδίο εφαρμογής πέραν του αντικειμένου των ανωτέρω συμφωνιών. Για να διασφαλιστεί η διατήρηση των συμφωνιών με τη Δανία και τις συνδεδεμένες χώρες που ρυθμίζουν τη συμμετοχή τους στο σύστημα του Δουβλίνου, η Δανία, η Νορβηγία, η Ισλανδία, η Ελβετία και το Λιχτενστάιν, σε περίπτωση αποδοχής της παρούσας πράξης, θα δεσμεύονται μόνο από το άρθρο 8 του παρόντος κανονισμού.

2.4. Επικουρικότητα

Ο τίτλος V της ΣΛΕΕ για τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης αναθέτει ορισμένες αρμοδιότητες σχετικά με τα θέματα αυτά στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι αρμοδιότητες αυτές πρέπει να ασκούνται σύμφωνα με το άρθρο 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, δηλαδή εφόσον και στον βαθμό που οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσης δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη και μπορούν, ως εκ τούτου, λόγω της κλίμακας ή των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης, να επιτευχθούν καλύτερα από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η πρόταση θεσπίζει ειδικούς κανόνες για την εφαρμογή του μηχανισμού αλληλεγγύης που προβλέπεται στον κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης με σκοπό τη διαρθρωτική αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης που προκαλούνται σε οποιοδήποτε κράτος μέλος από μαζική εισροή προσώπων και την επίτευξη δίκαιης κατανομής ευθυνών μεταξύ των κρατών μελών. Εξ ορισμού, η παρούσα πρόταση αφορά περιπτώσεις στις οποίες ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να αντεπεξέλθει μόνο του στην κατάσταση.

Επιπλέον, προβλέπεται μια σειρά από διαδικαστικά στοιχεία για την παροχή βοήθειας σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν τέτοιες καταστάσεις κρίσης. Οι διαδικασίες ασύλου και επιστροφής θα πρέπει να διέπονται από τους ίδιους κανόνες σε ολόκληρη την Ένωση, ανεξάρτητα από τον αριθμό των κρατών μελών που τις εφαρμόζουν, ώστε να διασφαλίζεται, σε περίπτωση κρίσης, κοινή προσέγγιση ως προς τους κανόνες από τους οποίους μπορούν να γίνουν παρεκκλίσεις. Μ' αυτόν τον τρόπο παρέχεται επίσης σαφήνεια και ασφάλεια δικαίου στους ιδιώτες τους οποίους αφορούν οι εν λόγω διαδικασίες και διασφαλίζεται ο σεβασμός των δικαιωμάτων τους. Επιπλέον, η ενεργοποίηση των εν λόγω παρεκκλίσεων, καθώς και το πεδίο εφαρμογής και το χρονοδιάγραμμά τους, πρέπει να ρυθμίζονται σε επίπεδο ΕΕ, ώστε να διασφαλίζονται η προβλεψιμότητα και το κράτος δικαίου. Ως εκ τούτου, οι στόχοι της παρούσας πρότασης δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη και μπορούν, λόγω της κλίμακας και των αποτελεσμάτων του παρόντος προτεινόμενου κανονισμού, να επιτευχθούν καλύτερα σε επίπεδο Ένωσης. Συνεπώς, η Ένωση πρέπει να παρέμβει και δύναται να λάβει μέτρα, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, όπως ορίζεται στο άρθρο 5 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η πρόταση περιλαμβάνει επίσης μέτρα σχετικά με την ανωτέρα βία τα οποία μπορούν να εφαρμοστούν από ένα κράτος μέλος ή από την Ένωση στο σύνολό της όσον αφορά τις προθεσμίες που ορίζονται στον προτεινόμενο κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης ή στον προτεινόμενο κανονισμό για τις διαδικασίες ασύλου.

Η επίτευξη των στόχων αυτών απαιτεί δράση σε επίπεδο ΕΕ, δεδομένου ότι έχουν διασυνοριακό χαρακτήρα. Είναι σαφές ότι τα μέτρα που λαμβάνουν μεμονωμένα κράτη μέλη δεν μπορούν να δώσουν ικανοποιητική απάντηση στην ανάγκη για κοινή ενωσιακή προσέγγιση ενός κοινού προβλήματος.

2.5. Αναλογικότητα

Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως ορίζεται στο άρθρο 5 παράγραφος 4 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, ο παρών κανονισμός καθορίζει τις ακριβείς προϋποθέσεις για την εφαρμογή κανόνων παρέκκλισης και προβλέπει το πεδίο και την

προθεσμία εφαρμογής των κανόνων αυτών. Θεσπίζεται επίσης μηχανισμός που διέπει την εφαρμογή των εν λόγω κανόνων παρέκκλισης, ώστε να διασφαλίζεται ότι η εν λόγω εφαρμογή δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των στόχων της.

Όλα τα στοιχεία του μηχανισμού για την αντιμετώπιση των ειδικών καταστάσεων κρίσης που προκαλούνται από μαζική εισροή υπηκόων τρίτων χωρών στο έδαφος κράτους μέλους ή της ειδικής κατάστασης ανωτέρας βίας περιορίζονται σε ό,τι είναι αναγκαίο για τη θέσπιση και τη διευκόλυνση των κατάλληλων διαδικαστικών παρεκκλίσεων και την ταχεία ενεργοποίηση της αλληλεγγύης, για τη διασφάλιση της ίσης μεταχείρισης όσον αφορά τα δικαιώματα και τις εγγυήσεις για τους αιτούντες και για την προσαρμογή των κανόνων σχετικά με τις διαδικασίες ασύλου και επιστροφής.

Οι παρεκκλίσεις από τον προτεινόμενο κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης και τον προτεινόμενο κανονισμό για τις διαδικασίες ασύλου είναι αναλογικές, θεσπίζοντας μια σειρά από διασφάλισεις που επιτυγχάνουν ισορροπία μεταξύ των άμεσων αναγκών των κρατών μελών για τη διαχείριση καταστάσεων κρίσης ή ανωτέρας βίας και της ανάγκης για ασφάλεια δικαίου και ομοιομορφία κατά την εφαρμογή των εν λόγω παρεκκλίσεων.

Δεδομένων των έκτακτων καταστάσεων μαζικής εισροής υπηκόων τρίτων χωρών ή απάτριδων που φτάνουν παράτυπα σε ένα κράτος μέλος, κατά τρόπο που καθιστά μη λειτουργικό το σύστημα ασύλου, υποδοχής ή επιστροφής του εν λόγω κράτους, θεωρείται αναλογικό, στο πλαίσιο της διαδικασίας διαχείρισης κρίσεων ασύλου και επιστροφής, να παρατείνεται κατά μέγιστο διάστημα οκτώ εβδομάδων η μέγιστη διάρκεια της διαδικασίας στα σύνορα για το άσυλο και την επιστροφή η οποία ορίζεται στον κανονισμό για τις διαδικασίες ασύλου.

Η παράταση των προθεσμιών που θεσπίζονται για περιπτώσεις ανωτέρας βίας είναι αναγκαία προκειμένου να ευθυγραμμιστούν σε ολόκληρη την Ένωση οι παρεκκλίσεις από τον προτεινόμενο κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης και τον προτεινόμενο κανονισμό για τις διαδικασίες ασύλου.

Τα όρια που επιβάλλονται όσον αφορά τη διάρκεια εφαρμογής των παρεκκλίσεων επιτρέπουν να επιτευχθεί ισορροπία ανάμεσα, αφενός, στην ανάγκη των εθνικών αρχών που αντιμετωπίζουν καταστάσεις ανωτέρας βίας να έχουν στη διάθεσή τους περισσότερο χρόνο για την εκτέλεση των καθηκόντων τους και, αφετέρου, στην ανάγκη των αιτούντων και των υπηκόων τρίτων χωρών ή απάτριδων των οποίων η αίτηση διεθνούς προστασίας έχει απορριφθεί για προστασία των δικαιωμάτων τους.

2.6. Επιλογή της νομικής πράξης

Δεδομένου ότι ο προτεινόμενος κανονισμός προβλέπει ορισμένες παρεκκλίσεις από τον προτεινόμενο κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης και από τον προτεινόμενο κανονισμό για τις διαδικασίες ασύλου, χρησιμοποιείται η ίδια νομική πράξη για τη θέσπιση ενός συνόλου κανόνων που θα επιτρέπουν στα κράτη μέλη και στην Ένωση να αντιμετωπίζουν τις ειδικές καταστάσεις κρίσης που προκαλούνται από μαζική εισροή υπηκόων τρίτων χωρών στο έδαφος κράτους μέλους ή την ειδική κατάσταση ανωτέρας βίας.

Μόνο ένας κανονισμός που θεσπίζει παρεκκλίσεις από τις διαδικασίες ασύλου και επιστροφής στην Ένωση, και οι διατάξεις του οποίου είναι άμεσα εφαρμοστές, μπορεί να εξασφαλίσει τον αναγκαίο βαθμό ομοιομορφίας και αποτελεσματικότητας που απαιτείται για την εφαρμογή των διαδικαστικών κανόνων της ΕΕ σχετικά με το άσυλο σε καταστάσεις κρίσης και ανωτέρας βίας.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ, ΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Συλλογή πληροφοριών σχετικά με την υλοποίηση και την εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας

3.1. Τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής

Οι νομοθετικές προτάσεις συνοδεύονται από λεπτομερές αναλυτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, το οποίο βασίζεται σε δημοσίως διαθέσιμα δεδομένα και στατιστικά στοιχεία της ΕΕ, καθώς και στην πείρα που έχουν αποκτήσει η Επιτροπή και οι οργανισμοί της σχετικά με την επί τόπου κατάσταση όσον αφορά το άσυλο και τη μετανάστευση. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι το κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου χρειάζεται ενισχυμένο νομικό πλαίσιο με νέους ή τροποποιημένους κανόνες ώστε να αντιμετωπιστούν οι τρέχουσες προκλήσεις στον τομέα της μετανάστευσης.

Το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής προσδιορίζει μια σειρά από προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα η ΕΕ, προβαίνει σε απολογισμό της τρέχουσας κατάστασης και περιγράφει τις πιθανές λύσεις για την αντιμετώπισή αυτών των προκλήσεων. Βασίζεται σε δεδομένα που έχουν συλλεχθεί από την αρχή της μεταναστευτικής κρίσης της περιόδου 2015-2016 και αντλεί σημαντικά διδάγματα απ' αυτά, ενώ, μέσα από τις συγκρίσεις που πραγματοποιούνται σε όλη την έκτασή του, αποσκοπεί να αναδείξει τις τάσεις, αλλά και τα κενά που έχουν προκύψει στη διαχείριση αυτής της κρίσης. Υπογραμμίζει δε ότι σε ορισμένους τομείς απαιτούνται ισχυρότερα εργαλεία για την αντιμετώπιση μελλοντικών κρίσεων, όπως οι καταστάσεις μαζικής εισροής, αλλά και ευελιξία σε περιπτώσεις ανωτέρας βίας, με βάση τα διδάγματα που αντλήθηκαν από την πανδημία COVID-19.

Μία από τις προκλήσεις που εντοπίστηκαν είναι η έλλειψη μηχανισμού για την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης που θα μπορούσαν να προκύψουν από μαζική εισροή παράτυπων μεταναστών, ικανή να καταστήσει μη λειτουργικό το σύστημα ασύλου ή υποδοχής ενός κράτους μέλους και να έχει σοβαρές επιπτώσεις στη συνολική λειτουργία του ΚΕΣΑ. Σε σχέση μ' αυτή την πρόκληση διαπιστώθηκε ότι, σε τέτοιες καταστάσεις, η ΕΕ εξακολουθεί συχνά να μην μπορεί να διασφαλίσει την πρόσβαση σε διαδικασίες στα σύνορα, παρά το γεγονός ότι σήμερα είναι καλύτερα προετοιμασμένη για την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης απ' ό,τι το 2015.

Πρόσφατα γεγονότα, όπως η πανδημία COVID-19 και η πολιτική κρίση που σημειώθηκε στα ελληνοτουρκικά σύνορα τον Μάρτιο του 2020, αναδεικνύουν περαιτέρω τομείς όπου απαιτείται ανθεκτικότητα μέσω ειδικών κανόνων που μπορούν να εφαρμοστούν σε καταστάσεις ανωτέρας βίας.

Ακόμα και με την καλύτερη προετοιμασία και διαχείριση, ένα σύστημα πρέπει να διαθέτει ένα πλαίσιο για την αντιμετώπιση κρίσεων ή καταστάσεων ανωτέρας βίας όταν η ευελιξία που παρέχουν οι διάφορες νομοθετικές πράξεις είναι ανεπαρκής. Τα κράτη μέλη χρειάζονται εργαλεία για να αντιμετωπίσουν τα πολυάριθμα και πολύμορφα αίτια της μετανάστευσης, καθώς και άμεσα μέτρα για να αντιμετωπίσουν τις ακραίες πιέσεις που προκαλούνται από τέτοιες καταστάσεις.

Επιπλέον, σε καταστάσεις κρίσης, η αποτελεσματικότητα της αντίδρασης μπορεί να επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από την αποτελεσματική πρόβλεψη και προετοιμασία, κάτι που συνεπάγεται τη μετάβαση από μια λειτουργία αντίδρασης σε μια άλλη που βασίζεται στην ετοιμότητα και τη διορατικότητα. Κάτι τέτοιο εξακολουθεί να απουσιάζει σε επίπεδο ΕΕ, και

είναι απαραίτητο στο πλαίσιο της προσπάθειας ώστε το ισχύον σύστημα διαχείρισης της μετανάστευσης να αποκτήσει μεγαλύτερη ανθεκτικότητα και δυνατότητα ανταπόκρισης.

Η εφαρμογή της σύστασης αριθ. XXX της Επιτροπής σχετικά με έναν ενωσιακό μηχανισμό για την ετοιμότητα αντιμετώπισης και τη διαχείριση μεταναστευτικών κρίσεων (σχέδιο στρατηγικής για την ετοιμότητα αντιμετώπισης και τη διαχείριση μεταναστευτικών κρίσεων) αναμένεται να συμβάλει στην αντιμετώπιση αυτού του κενού μέσα από την παρακολούθηση και την πρόβλεψη των μεταναστευτικών ροών, την αύξηση της ανθεκτικότητας και τη βελτίωση του τεχνικού συντονισμού της αντίδρασης σε περίπτωση κρίσης, σε πλήρη συμμόρφωση με την ισχύουσα νομοθεσία και, παράλληλα, χρησιμοποιώντας και συμπληρώνοντας τα υφιστάμενα εργαλεία.

Οι προκλήσεις αυτές αναδεικνύουν την ανάγκη θέσπισης ειδικών κανόνων για την αλληλεγγύη σε καταστάσεις κρίσης, οι οποίοι θα περιλαμβάνουν έναν υποχρεωτικό μηχανισμό αλληλεγγύης για τη μετεγκατάσταση ή τη χορηγία επιστροφής, ώστε να διασφαλίζεται η ταχεία αντιμετώπιση των ακραίων πιέσεων που υφίστανται τα επηρεαζόμενα κράτη μέλη. Καθιστούν αναγκαία τη θέσπιση διαδικαστικών παρεκκλίσεων που θα μπορούν να εφαρμόζουν τα κράτη μέλη στα οικεία συστήματα ασύλου και μετανάστευσης. Οι παρεκκλίσεις από τους κανόνες για το άσυλο και την επιστροφή θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα κράτη μέλη διαθέτουν τα μέσα καθώς και επαρκή χρόνο για τη διεκπεραίωση των σχετικών διαδικασιών στους εν λόγω τομείς.

Όσον αφορά τους εκτοπισθέντες από τρίτες χώρες οι οποίοι διατρέχουν σε μεγάλο βαθμό τον κίνδυνο να υποστούν αδιάκριτη βία, σε εξαιρετικές καταστάσεις ένοπλων συγκρούσεων, και οι οποίοι δεν είναι σε θέση να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους και χρειάζονται ταχεία προστασία κατά την άφιξή τους στην ΕΕ, το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής καταλήγει επίσης στο συμπέρασμα ότι τα υφιστάμενα μέτρα για τη χορήγηση ταχείας πρόσβασης στην προστασία δεν φαίνεται πλέον να είναι κατάλληλα για τον επιδιωκόμενο σκοπό. Επισημαίνει ότι, σύμφωνα με τη μελέτη¹² σχετικά με την οδηγία για την προσωρινή προστασία¹³, τα ενδιαφερόμενα μέρη συμφώνησαν ότι είναι σχεδόν αδύνατο να επιτευχθεί συμφωνία των κρατών μελών σχετικά με την πιθανή ενεργοποίηση της εν λόγω οδηγίας. Ως εκ τούτου, το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η οδηγία για την προσωρινή προστασία δεν ανταποκρίνεται πλέον στην τρέχουσα πραγματικότητα των κρατών μελών και πρέπει να καταργηθεί. Ωστόσο, αναγνωρίζει ότι ορισμένες ομάδες υπηκόων τρίτων χωρών που διατρέχουν υψηλό κίνδυνο πρέπει να λαμβάνουν ταχεία —και άμεση— προστασία. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα πρόταση διασφαλίζει ότι τα πρόσωπα στα οποία χορηγείται άμεση προστασία επωφελούνται από ισοδύναμα οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα μ' αυτά που απολαμβάνουν οι δικαιούχοι επικουρικής προστασίας βάσει του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [*κανονισμός για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου*]. Στα δικαιώματα αυτά περιλαμβάνονται η προστασία από την επαναπροώθηση, η ενημέρωση όσον αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που σχετίζονται με το καθεστώς τους, η διατήρηση της οικογενειακής ενότητας, το δικαίωμα έκδοσης άδειας διαμονής, η ελεύθερη κυκλοφορία εντός του κράτους μέλους, η πρόσβαση στην απασχόληση, η πρόσβαση στην εκπαίδευση, η πρόσβαση σε διαδικασίες για την

¹² Πραγματοποιήθηκε για τη ΓΔ HOME από την ICF τον Ιανουάριο του 2016.

¹³ Οδηγία 2001/55/ΕΚ του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 2001, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές παροχής προσωρινής προστασίας σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων και μέτρα για τη δίκαιη κατανομή των βαρών μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά την υποδοχή και την αντιμετώπιση των συνεπειών της υποδοχής αυτών των ατόμων (ΕΕ L 212 της 7.8.2001, σ. 12).

αναγνώριση τίτλων και την επικύρωση δεξιοτήτων, η κοινωνική ασφάλιση και η κοινωνική αρωγή, η υγειονομική περίθαλψη, τα δικαιώματα που σχετίζονται με τους ασυνόδευτους ανηλίκους, η πρόσβαση σε κατάλυμα, η πρόσβαση σε μέτρα ένταξης και η συνδρομή για επαναπατρισμό.

3.2. Διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη

Η Επιτροπή διαβουλευθήκε επανειλημμένα με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη για να συγκεντρώσει τις απόψεις τους σχετικά με το νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο. Παράλληλα, η ρουμανική, η φινλανδική και η κροατική Προεδρία πραγματοποίησαν τόσο στρατηγικές όσο και τεχνικές ανταλλαγές σχετικά με το μέλλον διαφόρων πτυχών της μεταναστευτικής πολιτικής, συμπεριλαμβανομένων του ασύλου, της επιστροφής και των σχέσεων με τις τρίτες χώρες σε θέματα επανεισδοχής και επανένταξης. Οι εν λόγω διαβουλεύσεις απέδειξαν ότι υπάρχει υποστήριξη για ένα νέο ξεκίνημα της ευρωπαϊκής πολιτικής ασύλου και μετανάστευσης, προκειμένου να αντιμετωπιστούν επείγοντως οι αδυναμίες του ΚΕΣΑ, να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των επιστροφών και να δημιουργηθεί ένα πραγματικό ευρωπαϊκό σύστημα επιστροφής, να ενισχυθούν οι σχέσεις μας με τις τρίτες χώρες σε θέματα επανεισδοχής και να διασφαλιστεί η βιώσιμη επανένταξη των μεταναστών μετά την επιστροφή στις χώρες καταγωγής τους.

Πριν από τη δρομολόγηση του νέου συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο, η Επιτροπή διεξήγαγε συνεχείς και εντατικές διαβουλεύσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η Επιτροπή πραγματοποίησε επίσης δύο γύρους επισκέψεων και διμερών διαβουλεύσεων με κάθε κράτος μέλος ξεχωριστά κατά τις πρώτες 100 ημέρες της θητείας της και, πιο πρόσφατα, πριν από την παρουσίαση του συμφώνου. Στόχος των διαβουλεύσεων ήταν να συγκεντρωθούν απόψεις και ιδέες σχετικά με το μελλοντικό ευρωπαϊκό σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο. Τα κράτη μέλη συμμετείχαν ενεργά σ' αυτές τις διαβουλεύσεις, όπου υπήρξε σύγκλιση απόψεων σχετικά με την ανάγκη ενότητας και σταδιακής προόδου στην επίλυση των αδυναμιών του ισχύοντος συστήματος, την ανάγκη για ένα νέο σύστημα δίκαιης κατανομής ευθυνών, στο οποίο θα μπορούν να συμβάλλουν όλα τα κράτη μέλη, την ανάγκη ισχυρής προστασίας των συνόρων, καθώς και τη σημασία της εξωτερικής διάστασης της μετανάστευσης και της βελτίωσης των επιστροφών.

Στις συζητήσεις αυτές, αρκετά κράτη μέλη τόνισαν την ανάγκη για διάκριση μεταξύ κανονικών καταστάσεων και καταστάσεων κρίσης και εξέφρασαν την προτίμησή τους οι καταστάσεις αυτές να αποτελέσουν αντικείμενο διαφορετικών νομικών πράξεων.

Τα κράτη μέλη και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υποστήριξαν την ανάγκη για επίλυση των αδυναμιών του ισχύοντος συστήματος, την ανάγκη για ένα νέο σύστημα δίκαιης κατανομής ευθυνών, στο οποίο θα μπορούν να συμβάλλουν όλα τα κράτη μέλη, την ισχυρή προστασία των συνόρων, τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε όλες τις πτυχές της μεταναστευτικής πολιτικής της ΕΕ, τη σημασία της εξωτερικής διάστασης της μετανάστευσης, συμπεριλαμβανομένων των νόμιμων και ασφαλών οδών, και τη βελτίωση των επιστροφών.

Κατά τη διάρκεια της φινλανδικής Προεδρίας διοργανώθηκαν εργαστήρια και συζητήσεις σε διάφορα φόρουμ του Συμβουλίου, μεταξύ των οποίων η διάσκεψη του Τάμπερε 2.0, που πραγματοποιήθηκε στις 24-25 Οκτωβρίου 2019 στο Ελσίνκι, και το Φόρουμ του Σάλτσμπουργκ, που πραγματοποιήθηκε στη Βιέννη στις 6-7 Νοεμβρίου 2019, στο πλαίσιο των οποίων τα κράτη μέλη υπογράμμισαν την ανάγκη θέσπισης κανόνων παρέκκλισης για περιόδους κρίσης.

Η επιτροπος κ. Johansson πραγματοποίησε επίσης επανειλημμένα στοχευμένες διαβουλεύσεις με διεθνείς οργανισμούς, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, συναφείς τοπικές μη κυβερνητικές οργανώσεις στα κράτη μέλη, καθώς και κοινωνικούς και οικονομικούς εταίρους. Στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας διαβούλευσης, παρουσιάστηκαν ειδικές συστάσεις σε σχέση με την ανάγκη για περαιτέρω ανάπτυξη κοινής προσέγγισης με σκοπό τη θέσπιση κριτηρίων για τα παιδιά, σύμφωνα με την ανακοίνωση του 2017 σχετικά με τα παιδιά-μετανάστες¹⁴. Ζητήθηκε επίσης η γνώμη της κοινωνίας των πολιτών για θέματα όπως τα αρχικά στάδια της διαδικασίας ασύλου (2019), στο πλαίσιο του συμβουλευτικού φόρουμ που συστάθηκε από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO).

Η Επιτροπή έλαβε επίσης υπόψη ειδικές συστάσεις εθνικών και τοπικών αρχών¹⁵, μη κυβερνητικών οργανώσεων και διεθνών οργανισμών, όπως η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR)¹⁶ και ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ)¹⁷, καθώς και ομάδων προβληματισμού και της πανεπιστημιακής κοινότητας, σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να επιδιωχθεί ένα νέο ξεκίνημα και να αντιμετωπιστούν οι τρέχουσες μεταναστευτικές προκλήσεις με παράλληλη διαφύλαξη των προτύπων για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Κατά την άποψή τους, το νέο ξεκίνημα στην πορεία της μεταρρύθμισης θα πρέπει να σηματοδοτηθεί με την αναθεώρηση ορισμένων κανόνων για τον προσδιορισμό της ευθύνης και τη δημιουργία ενός μηχανισμού αλληλεγγύης, μεταξύ άλλων για τα άτομα που αποβιβάζονται έπειτα από επιχείρηση έρευνας και διάσωσης. Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις τάχθηκαν επίσης υπέρ μιας κοινής αντίληψης ως προς την ευθύνη μεταξύ των κρατών μελών και ζήτησαν οι αναθεωρημένοι κανόνες του Δουβλίνου να προβλέπουν τη δημιουργία πιο μόνιμου μηχανισμού μετεγκατάστασης¹⁸.

Η Επιτροπή έλαβε επίσης υπόψη τις συνεισφορές και τις μελέτες του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης¹⁹, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν με δική της πρωτοβουλία και, τα τελευταία έτη, έχουν τροφοδοτήσει αρκετές εξειδικευμένες μελέτες και έχουν πυροδοτήσει αρκετές ειδικές αναζητήσεις.

Πολλά κράτη μέλη και ενδιαφερόμενα μέρη επισήμαναν την ανάγκη για ένα σύστημα μετανάστευσης με σωστή διαχείριση, το οποίο εντάσσει στο οπλοστάσιό του την αρχή ότι, σε περίοδο κρίσης που προκαλείται από μαζική εισροή προσώπων στο έδαφος κράτους μέλους, η μετεγκατάσταση θα πρέπει να αποτελεί το βασικό μέτρο αλληλεγγύης προκειμένου να μειωθεί γρήγορα η πίεση που υφίσταται το εν λόγω κράτος μέλος. Επιπλέον, υπό το πρίσμα των διδασμάτων που αντλήθηκαν από την πανδημία COVID-19, όλα τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη κάλεσαν επανειλημμένα την Επιτροπή να λάβει υπόψη τα διδάγματα

¹⁴ Η πρωτοβουλία για τα παιδιά-μετανάστες ζήτησε να υιοθετηθεί κοινή προσέγγιση προκειμένου να αντιμετωπιστεί το ζήτημα των αγνοούμενων (ασυνόδευτων και χωρισμένων από την οικογένειά τους) παιδιών, να δημιουργηθούν αποτελεσματικοί μηχανισμοί για την αντιμετώπιση των κινδύνων εμπορίας ανθρώπων, και να θεσπιστούν ειδικά πρότυπα για τα παιδιά στις διαδικασίες ασύλου.

¹⁵ Για παράδειγμα, το σχέδιο δράσης του Βερολίνου για μια νέα ευρωπαϊκή πολιτική ασύλου, της 25ης Νοεμβρίου 2019, που υπογράφηκε από 33 οργανισμούς και δήμους.

¹⁶ Συστάσεις της UNHCR σχετικά με το προτεινόμενο σύμφωνο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη μετανάστευση και το άσυλο, Ιανουάριος 2020.

¹⁷ Συστάσεις του ΔΟΜ σχετικά με το νέο σύμφωνο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη μετανάστευση και το άσυλο, Φεβρουάριος 2020.

¹⁸ Έκθεση του Κέντρου Πολιτικών και Κοινωνικών Μελετών (CEPS), *Search and rescue, disembarkation and relocation arrangements in the Mediterranean. Sailing Away from Responsibility?* (Ρυθμίσεις έρευνας και διάσωσης, αποβίβασης και μετεγκατάστασης στη Μεσόγειο. Αποδιώχνοντας την ευθύνη;), Ιούνιος 2019.

¹⁹ Όλες οι μελέτες και οι εκθέσεις του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης διατίθενται στην εξής διεύθυνση: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network_en.

αυτά και να διασφαλίσει ότι το νομοθετικό πλαίσιο θα είναι σε θέση να αντιμετωπίσει στο μέλλον τέτοιες καταστάσεις ανωτέρας βίας.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή αξιολόγησε προσεκτικά τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, παράλληλα με τις τρέχουσες νομοθετικές προτάσεις, είναι αναγκαίο να προβλεφθεί ένα πλαίσιο που να μπορεί να ενεργοποιηθεί σε περιόδους κρίσεων και ανωτέρας βίας, ώστε να στηρίζει αμέσως το ή τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν τέτοιες καταστάσεις, είτε μέσω ειδικών κανόνων για την εφαρμογή του υποχρεωτικού μηχανισμού αλληλεγγύης που προβλέπεται στον κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης, είτε μέσω άλλων διαδικαστικών στοιχείων που ενδεχομένως χρειάζεται να θεσπίσουν τα κράτη μέλη ή η Ένωση στο σύνολό της.

3.3. Θεμελιώδη δικαιώματα

Η παρούσα απόφαση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και συνάδει με τις αρχές που αναγνωρίζονται, ιδίως, στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το διεθνές δίκαιο.

Το πλαίσιο που προβλέπεται στον παρόντα κανονισμό εφαρμόζεται με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων όπως κατοχυρώνονται στον Χάρτη, μεταξύ των οποίων το δικαίωμα στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια (άρθρο 1), η απαγόρευση των βασανιστηρίων και των απάνθρωπων ή εξευτελιστικών ποινών ή μεταχείρισης (άρθρο 4), το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (άρθρο 8), το δικαίωμα ασύλου (άρθρο 18), η προστασία από την επαναπροώθηση (άρθρο 19), η απαγόρευση των διακρίσεων (άρθρο 21), η ισότητα δικαιωμάτων μεταξύ γυναικών και ανδρών (άρθρο 23), τα δικαιώματα του παιδιού (άρθρο 24) και το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής (άρθρο 47). Στην παρούσα πρόταση λαμβάνονται πλήρως υπόψη τα δικαιώματα του παιδιού και οι ιδιαίτερες ανάγκες των ευάλωτων ατόμων.

Το δικαίωμα στην ελευθερία και στην ελεύθερη κυκλοφορία προστατεύεται δεδομένου ότι, εάν στο πλαίσιο των κανόνων παρέκκλισης από τη διαδικασία στα σύνορα για το άσυλο και την επιστροφή γίνεται χρήση κράτησης, οι εν λόγω κανόνες παρέκκλισης μπορούν να εφαρμόζονται εντός αυστηρά ρυθμιζόμενου πλαισίου και για περιορισμένο χρονικό διάστημα.

Σε ό,τι αφορά την εφαρμογή των διαδικασιών διαχείρισης κρίσεων ασύλου και επιστροφής, οι εγγυήσεις που παρέχονται από τον κανονισμό για τις διαδικασίες ασύλου και από την οδηγία για την επιστροφή εξακολουθούν να ισχύουν για τους αιτούντες και τους παρανόμως διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών ή απάτριδες που υπόκεινται στη διαδικασία στα σύνορα.

Η πρόταση προστατεύει τα δικαιώματα του παιδιού, καθώς οι ανήλικοι εξαιρούνται από τη διαδικασία διαχείρισης κρίσεων ασύλου, με εξαίρεση πολύ περιορισμένες συνθήκες, και συγκεκριμένα σε περιπτώσεις στις οποίες τα εν λόγω πρόσωπα αποτελούν κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη του οικείου κράτους μέλους.

Τηρείται επίσης η αρχή της μη επαναπροώθησης που κατοχυρώνεται στο άρθρο 33 της σύμβασης του 1951 για τους πρόσφυγες και στο άρθρο 19 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όταν εφαρμόζονται οι παρεκκλίσεις από τη διαδικασία στα σύνορα για την επιστροφή με σκοπό τη διενέργεια της επιστροφής και η οδηγία για την επιστροφή. Η πρόταση υπενθυμίζει ρητά το καθήκον των κρατών μελών να τηρούν πάντα την αρχή αυτή.

4. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Καθώς η παρούσα πρόταση συνδέεται από τη φύση της με κατάσταση κρίσης, δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθούν εκ των προτέρων οι πιθανές δημοσιονομικές επιπτώσεις. Οι επιπτώσεις αυτές θα συμπεριληφθούν, στο μέτρο του δυνατού, στον προϋπολογισμό των υφιστάμενων μέσων για την περίοδο 2021-2027 στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου και, όπου είναι αναγκαίο, με χρήση των μηχανισμών ευελιξίας που προβλέπονται στο ΠΔΠ 2021-2027. Όταν τα πρόσωπα στα οποία χορηγείται άμεση προστασία είναι επίσης αιτούντες διεθνή προστασία κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου], οι συνεισφορές για τη μετεγκατάσταση των εν λόγω προσώπων διέπονται από τις διατάξεις χρηματοδότησης που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [Διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης].

Οι οικονομικές ανάγκες είναι συμβατές με το ισχύον πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο και συνεπάγονται επίσης τη χρήση ειδικών μηχανισμών, όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 1311/2013 του Συμβουλίου²⁰.

Ως προς τις πτυχές που αφορούν τη διαδικασία ασύλου, η παρούσα πρόταση δεν επιβάλλει καμία οικονομική ή διοικητική επιβάρυνση στην Ένωση. Από αυτή την άποψη, επομένως, δεν έχει καμία επίπτωση στον προϋπολογισμό της Ένωσης.

5. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Ορισμός της κρίσης

Η κατάσταση κρίσης καλύπτει εξαιρετικές καταστάσεις μαζικής εισροής υπηκόων τρίτων χωρών ή απάτριδων που φτάνουν παράτυπα σε κράτος μέλος ή αποβιβάζονται στο έδαφος του μετά από επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης, οι οποίες καταστάσεις είναι τέτοιας κλίμακας (ανάλογα με τον πληθυσμό και το ΑΕΠ του οικείου κράτους μέλους) και φύσης ώστε να καθιστούν μη λειτουργικό το σύστημα ασύλου, υποδοχής ή επιστροφής του κράτους μέλους, ή περιπτώσεις όπου υπάρχει άμεσος κίνδυνος τέτοιων εξαιρετικών καταστάσεων μαζικής εισροής. Οι εν λόγω καταστάσεις καλύπτονται από την πρόταση μόνον εάν αποδειχθεί ότι θα είχαν σοβαρές επιπτώσεις στη λειτουργία του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου ή του κοινού πλαισίου, όπως ορίζεται στον προτεινόμενο κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης.

Ειδικοί κανόνες για την υποχρεωτική εφαρμογή, σε καταστάσεις κρίσης, του μηχανισμού αλληλεγγύης που προβλέπεται στον κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης

5.1. Υποχρεωτική αλληλεγγύη σε καταστάσεις κρίσης

Η πρόταση θεσπίζει ειδικούς κανόνες για την εφαρμογή, σε καταστάσεις κρίσης, του μηχανισμού αλληλεγγύης που προβλέπεται στην πρόταση κανονισμού για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης, ο οποίος ορίζει υποχρεωτικά μέτρα υπό μορφή μετεγκατάστασης ή χορηγίας επιστροφής. Οι εν λόγω ειδικοί κανόνες προβλέπουν ευρύτερο πεδίο εφαρμογής για την υποχρεωτική μετεγκατάσταση, το οποίο επεκτείνεται ώστε να περιλαμβάνει όλους τους αιτούντες (ανεξάρτητα από το αν υπόκεινται στη διαδικασία στα

²⁰ Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 1311/2013 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2014-2020 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 884).

σύνορα), τους παράτυπους μετανάστες, και τα πρόσωπα στα οποία χορηγείται άμεση προστασία βάσει του παρόντος κανονισμού. Επιπλέον, θεσπίζονται συντομευμένα χρονοδιαγράμματα για την ενεργοποίηση της διαδικασίας του υποχρεωτικού μηχανισμού αλληλεγγύης που προβλέπεται στον κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης. Η χορηγία επιστροφής που προβλέπεται στην παρούσα πρόταση διαφέρει από εκείνη που προβλέπεται στον κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης, διότι η υποχρέωση μεταφοράς του παράτυπου μετανάστη στο έδαφος του κράτους μέλους-χορηγού θα ενεργοποιείται εάν το ενδιαφερόμενο πρόσωπο δεν έχει επιστρέψει ή δεν έχει απομακρυνθεί εντός τεσσάρων μηνών (αντί των οκτώ μηνών που προβλέπονται στον κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης).

Η παρούσα πρόταση αναθέτει στην Επιτροπή την εξουσία να εκδίδει εκτελεστικές πράξεις σύμφωνα με το άρθρο 291 της ΣΛΕΕ όσον αφορά την ενεργοποίηση της μετεγκατάστασης των αιτούντων διεθνή προστασία, των παράτυπων μεταναστών και των προσώπων στα οποία χορηγείται άμεση προστασία βάσει του παρόντος κανονισμού, καθώς και της χορηγίας επιστροφής που συνεπάγεται την υποχρέωση μεταφοράς παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών που υπόκεινται σε χορηγία επιστροφής οι οποίοι δεν έχουν επιστρέψει εντός των καθορισμένων προθεσμιών.

Για να ενεργοποιηθούν οι ειδικοί κανόνες αλληλεγγύης, η Επιτροπή πρέπει να διαπιστώσει ότι ένα κράτος μέλος αντιμετωπίζει κατάσταση κρίσης λόγω εξαιρετικής κατάστασης μαζικής εισροής υπηκόων τρίτων χωρών ή απάτριδων που φτάνουν παράτυπα, η οποία είναι τέτοιας κλίμακας και φύσης ώστε να καθιστά μη λειτουργικό το σύστημα ασύλου, υποδοχής ή επιστροφής του κράτους μέλους και μπορεί να έχει σοβαρές επιπτώσεις στη λειτουργία του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου ή του κοινού πλαισίου, όπως ορίζεται στον προτεινόμενο κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης, ή άμεσο κίνδυνο τέτοιας κατάστασης.

Η Επιτροπή αξιολογεί το αιτιολογημένο αίτημα κράτους μέλους που ζητεί την εφαρμογή των ειδικών κανόνων για την υποχρεωτική αλληλεγγύη και προσδιορίζει κατά πόσον υφίσταται κατάσταση κρίσης βάσει τεκμηριωμένων πληροφοριών, ιδίως των πληροφοριών που συλλέγονται από την Επιτροπή δυνάμει του ενωσιακού μηχανισμού για την ετοιμότητα αντιμετώπισης και τη διαχείριση μεταναστευτικών κρίσεων (σχέδιο στρατηγικής για την ετοιμότητα αντιμετώπισης και τη διαχείριση μεταναστευτικών κρίσεων), από την EASO σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 439/2010, τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1896 και την έκθεση για τη διαχείριση της μετανάστευσης που αναφέρεται στον προτεινόμενο κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης.

Όταν ένα κράτος μέλος δέχεται το ίδιο πίεση και επωφελείται από μέτρα στήριξης της αλληλεγγύης, συμπεριλαμβανομένης της περίπτωσης όπου επωφελείται από τα εν λόγω μέτρα βάσει του κανονισμού για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης, εξαιρείται από την υποχρέωση συνεισφοράς στη μετεγκατάσταση ή ανάληψης χορηγίας επιστροφής βάσει του παρόντος κανονισμού.

Πριν από την έκδοση εκτελεστικής πράξης, η Επιτροπή θα συγκαλεί φόρουμ αλληλεγγύης σε καταστάσεις κρίσης προκειμένου να συζητηθούν τα πορίσματα της αξιολόγησής της και να προσδιοριστεί η αλληλεγγύη αντίδραση.

5.2. Πεδίο εφαρμογής των υποχρεωτικών μέτρων αλληλεγγύης και ειδικοί κανόνες σχετικά με την εφαρμογή του μηχανισμού αλληλεγγύης σε καταστάσεις κρίσης

Όσον αφορά τη μετεγκατάσταση, το πεδίο εφαρμογής της παρούσας πρότασης διευρύνεται σε σύγκριση μ' αυτό που προβλέπεται για τις καταστάσεις πίεσης στον κανονισμό για τη

διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης, καθώς θα ισχύει και για τους αιτούντες διεθνή προστασία στο πλαίσιο της διαδικασίας στα σύνορα, τους παράτυπους μετανάστες και τα πρόσωπα στα οποία χορηγείται άμεση προστασία βάσει του παρόντος κανονισμού. Η μεταφορά παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών ή απάτριδων που υπόκεινται σε χορηγία επιστροφής, από το κράτος μέλος που βρίσκεται σε κρίση στο κράτος μέλος-χορηγό, θα πραγματοποιείται εάν η επιστροφή δεν έχει ολοκληρωθεί επιτυχώς εντός τεσσάρων μηνών, δηλαδή μετά από περίοδο μικρότερη από εκείνη που ορίζεται στον κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης (οκτώ μήνες).

Η διαδικασία για την εφαρμογή των μέτρων αλληλεγγύης βάσει της παρούσας πρότασης θα διεξάγεται εντός ειδικών χρονοδιαγραμμάτων, τα οποία θα είναι συντομευμένα σε σύγκριση μ' εκείνα που προβλέπονται στον κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη θα πρέπει να υποβάλλουν σχέδιο αλληλέγγυας αντίδρασης σε κρίση εντός μίας εβδομάδας από την ολοκλήρωση της αξιολόγησης σχετικά με την ύπαρξη κατάστασης κρίσης στο οικείο κράτος μέλος και μετά τη σύγκληση του φόρουμ αλληλεγγύης από την Επιτροπή. Στη συνέχεια, η Επιτροπή θα εκδίδει την εκτελεστική πράξη που καθορίζει τα μέτρα αλληλεγγύης για κάθε κράτος μέλος εντός μίας εβδομάδας.

Η εκτελεστική πράξη καθορίζει τον αριθμό των ατόμων που πρόκειται να μετεγκατασταθούν και/ή υπόκεινται σε χορηγία επιστροφής από το κράτος μέλος σε κατάσταση κρίσης, και καθορίζει την κατανομή των εν λόγω προσώπων μεταξύ των κρατών μελών βάσει κλειδας κατανομής η οποία βασίζεται στο 50 % του πληθυσμού και το 50 % του ΑΕΠ, όπως ορίζεται στον προτεινόμενο κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης.

Σε αντίθεση με τις διατάξεις περί αλληλεγγύης του προτεινόμενου κανονισμού για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης, η παρούσα πρόταση δεν περιλαμβάνει μέτρα αλληλεγγύης στον τομέα της ανάπτυξης ικανοτήτων, της επιχειρησιακής στήριξης και της συνεργασίας με τρίτες χώρες, καθώς τα μέτρα αυτά είναι πιο μακροπρόθεσμου χαρακτήρα και, ως εκ τούτου, περισσότερο προσαρμοσμένα σε καταστάσεις πίεσης. Δεδομένου ότι σε περιόδους κρίσης υπάρχει ανάγκη για ταχεία άμβλυση της κατάστασης που προκαλείται από τη μαζική εισροή προσώπων, ο παρών προτεινόμενος κανονισμός θα πρέπει να εστιάζει σ' αυτές τις πτυχές της αλληλεγγύης. Επιπλέον, τυχόν ανάγκες που προκύπτουν στον τομέα της ανάπτυξης ικανοτήτων, της επιχειρησιακής στήριξης και της συνεργασίας με τρίτες χώρες θα καλύπτονται από τον ενωσιακό μηχανισμό για την ετοιμότητα αντιμετώπισης και τη διαχείριση μεταναστευτικών κρίσεων (σχέδιο στρατηγικής για την ετοιμότητα αντιμετώπισης και τη διαχείριση μεταναστευτικών κρίσεων) και τον μηχανισμό πολιτικής προστασίας της Ένωσης.

Η εκτελεστική πράξη εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011 σε συνδυασμό με το άρθρο 5 του εν λόγω κανονισμού, σύμφωνα με το οποίο, για δεόντως αιτιολογημένους επιτακτικούς λόγους επείγουσας ανάγκης λόγω της κατάστασης κρίσης που επικρατεί σε επωφελούμενο κράτος μέλος, η Επιτροπή εξουσιοδοτείται να εκδίδει εκτελεστικές πράξεις που έχουν άμεση εφαρμογή, οι οποίες παραμένουν σε ισχύ για διάστημα που δεν υπερβαίνει το ένα έτος.

5.3. Διαδικασίες ασύλου και επιστροφής σε κατάσταση κρίσης

Κριτήρια και διαδικαστικές διατάξεις: Το άρθρο 3 καθορίζει τα διαδικαστικά στάδια για την εφαρμογή των κανόνων παρέκκλισης που προβλέπονται στα επόμενα άρθρα 4, 5 και 6. Τα κράτη μέλη πρέπει να υποβάλλουν αιτιολογημένο αίτημα στην Επιτροπή όταν θεωρούν ότι βρίσκονται σε κατάσταση κρίσης και κρίνουν αναγκαία την εφαρμογή είτε διαδικασίας διαχείρισης κρίσεων ασύλου είτε διαδικασίας διαχείρισης κρίσεων επιστροφής, ή όταν

χρειάζονται να εφαρμόσουν παρεκκλίσεις από τις διατάξεις σχετικά με την καταχώριση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας. Ο έλεγχος διαλογής των υπηκόων τρίτων χωρών σύμφωνα με τους κανόνες που ορίζονται στον κανονισμό για τον έλεγχο διαλογής θα πρέπει να εφαρμόζεται με τη δυνατότητα παράτασης της πενήντα ημερών προθεσμίας κατά πέντε επιπλέον ημέρες, όπως ορίζεται στον εν λόγω κανονισμό. Οι παρεκκλίσεις μπορούν να ζητούνται μεμονωμένα ή σωρευτικά, αλλά οι προϋποθέσεις που καθορίζονται για την εφαρμογή κάθε άρθρου πρέπει να πληρούνται μεμονωμένα. Κατόπιν αιτήματος ενός ή περισσότερων οικείων κρατών μελών, η Επιτροπή, με εκτελεστική απόφαση η οποία μπορεί να εφαρμόζεται σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη, επιτρέπει την εφαρμογή των κανόνων παρέκκλισης, για χρονικό διάστημα που καθορίζεται από την ίδια την απόφαση. Λόγω της πιθανής ανάγκης για άμεση δράση, τα κράτη μέλη μπορούν να αρχίσουν να εφαρμόζουν μονομερώς τη διάταξη σχετικά με την παράταση της προθεσμίας καταχώρισης για μέγιστο διάστημα δεκαπέντε ημερών, μετά το οποίο η Επιτροπή μπορεί είτε να εγκρίνει την περαιτέρω εφαρμογή της εν λόγω διάταξης είτε να αποφασίσει αντίθετα. Η εφαρμογή των κανόνων παρέκκλισης έχει σαφές χρονοδιάγραμμα για όλες τις περιπτώσεις: έξι μήνες, με δυνατότητα παράτασης έως το πολύ ένα έτος, για τις διατάξεις σχετικά με τη διαδικασία διαχείρισης κρίσεων ασύλου και τη διαδικασία διαχείρισης κρίσεων επιστροφής, και έως τέσσερις εβδομάδες για την εφαρμογή παρέκκλισης από την καταχώριση των αιτούντων διεθνή προστασία. Το διάστημα αυτό των τεσσάρων εβδομάδων είναι ανανεώσιμο, κατόπιν περαιτέρω αιτήματος του οικείου κράτους μέλους, αλλά δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να υπερβαίνει συνολικά τις δώδεκα εβδομάδες.

Διαδικασία διαχείρισης κρίσεων ασύλου: Το άρθρο 4 προβλέπει τη δυνατότητα των κρατών μελών να παρεκκλίνουν από τη διαδικασία ασύλου στα σύνορα βάσει του άρθρου 41 του προτεινόμενου κανονισμού για τις διαδικασίες ασύλου, λαμβάνοντας αποφάσεις στο πλαίσιο διαδικασίας στα σύνορα επί της ουσίας μιας αίτησης όταν το ποσοστό αναγνώρισης για την υπηκοότητα του αιτούντος είναι 75 % ή χαμηλότερο σε επίπεδο ΕΕ, επιπλέον των περιπτώσεων που απαριθμούνται στο άρθρο 41 του κανονισμού για τις διαδικασίες ασύλου. Το όριο του 75 % όσον αφορά το ποσοστό αναγνώρισης προορίζεται να χρησιμεύσει ως βάση για τα κράτη μέλη ώστε να παραπέμπουν ταχέως υπηκόους τρίτων χωρών και απάτριδες σε μια τακτική διαδικασία ασύλου στα σύνορα, χωρίς να προδικάζεται η έκβαση της αίτησης ασύλου τους. Διαφέρει από το όριο του 20 % για το εν λόγω ποσοστό αναγνώρισης που προβλέπεται στον κανονισμό για τις διαδικασίες ασύλου, το οποίο αποτελεί λόγο που ευνοεί την επιτάχυνση. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη πρέπει να συνεχίσουν να εφαρμόζουν τη διαδικασία στα σύνορα σε όλες τις περιπτώσεις που προβλέπονται από τον κανονισμό για τις διαδικασίες ασύλου (απειλή για την ασφάλεια, αιτούντες που προέρχονται από χώρα με ποσοστό αναγνώρισης χαμηλότερο από το 20 % του μέσου όρου της ΕΕ), αλλά μπορούν να εφαρμόζουν τη διαδικασία στα σύνορα σε όλους τους άλλους αιτούντες που προέρχονται από χώρα με ποσοστό αναγνώρισης 75 % ή χαμηλότερο σε επίπεδο ΕΕ. Επιπλέον, σε κατάσταση κρίσης, τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν τη διαδικασία στα σύνορα κατά οκτώ επιπλέον εβδομάδες, παρατείνοντας την περίοδο των δώδεκα εβδομάδων που προβλέπεται στον κανονισμό για τις διαδικασίες ασύλου.

Διαδικασία διαχείρισης κρίσεων επιστροφής: Το άρθρο 5 προβλέπει τη δυνατότητα των κρατών μελών να παρεκκλίνουν από ορισμένες διατάξεις της διαδικασίας στα σύνορα για τη διενέργεια επιστροφών που προβλέπεται στο άρθρο 41α του προτεινόμενου κανονισμού για τις διαδικασίες ασύλου και της οδηγίας για την επιστροφή. Οι παρεκκλίσεις αυτές θα ισχύουν για υπηκόους τρίτων χωρών ή απάτριδες των οποίων η αίτηση απορρίφθηκε στο πλαίσιο της διαδικασίας διαχείρισης κρίσεων ασύλου, καθώς και για άτομα που υπόκεινται στη διαδικασία στα σύνορα που προβλέπεται στο άρθρο 41 του προτεινόμενου κανονισμού για τις διαδικασίες ασύλου, των οποίων η αίτηση απορρίπτεται πριν από την έκδοση από την Επιτροπή απόφασης με την οποία δηλώνεται ότι το οικείο κράτος μέλος αντιμετωπίζει κατάσταση κρίσης, και τα οποία δεν έχουν δικαίωμα παραμονής και δεν επιτρέπεται να παραμείνουν μετά την έκδοση της εν λόγω απόφασης. Οι διατάξεις παρεκκλίσεις παρατείνουν τη μέγιστη διάρκεια της διαδικασίας στα σύνορα για τη διενέργεια επιστροφών —συμπεριλαμβανομένης της κράτησης ως μέτρου έσχατης ανάγκης— κατά 8 επιπλέον εβδομάδες και θεσπίζει νέες ειδικές και καλά στοχευμένες περιπτώσεις, επιπλέον εκείνων που ορίζονται στην πρόταση αναδιατύπωσης της οδηγίας για την επιστροφή, όπου μπορεί να τεκμαίρεται η ύπαρξη κινδύνου διαφυγής σε μεμονωμένες περιπτώσεις, εκτός εάν αποδειχθεί διαφορετικά.

Παρεκκλίσεις από τη διάταξη για την καταχώριση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας: Το άρθρο 6 προβλέπει τη δυνατότητα των κρατών μελών να καθυστερούν την καταχώριση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας έως τέσσερις εβδομάδες, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 27 του προτεινόμενου κανονισμού για τις διαδικασίες ασύλου.

5.4. Παράταση των προθεσμιών

Καταχώριση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας: Σε καταστάσεις ανωτέρας βίας, όπου είναι αδύνατο για ένα κράτος μέλος να εφαρμόσει την προθεσμία καταχώρισης, το άρθρο 7 προβλέπει παράταση τεσσάρων εβδομάδων για την καταχώριση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας από τα κράτη μέλη, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 27 του προτεινόμενου κανονισμού για τις διαδικασίες ασύλου. Τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν τέτοια κατάσταση ανωτέρας βίας πρέπει να ενημερώνουν την Επιτροπή για την κατάσταση αυτή και να παρέχουν ακριβείς λόγους για την εφαρμογή της παρέκκλισης. Το οικείο κράτος μέλος ενημερώνει επίσης την Επιτροπή για τη λήξη της κατάστασης ανωτέρας βίας, μετά την οποία δεν θα πρέπει πλέον να ισχύει η παραταθείσα προθεσμία για τις καταχωρίσεις.

Προθεσμίες στον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης]: Σε περιπτώσεις ανωτέρας βίας, όπου είναι αδύνατο για ένα κράτος μέλος να εφαρμόσει τη διαδικασία για την αποστολή αιτημάτων αναδοχής και κοινοποιήσεων εκ νέου ανάληψης και την απάντηση σ' αυτά εντός των προθεσμιών που ορίζονται στον προτεινόμενο κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης, ή να συμμορφωθεί με την προθεσμία για τη μεταφορά αιτούντος στο υπεύθυνο κράτος μέλος, προβλέπονται ειδικές παρεκκλίσεις που επιτρέπουν στα κράτη μέλη να παρατείνουν τις σχετικές προθεσμίες υπό αυστηρές προϋποθέσεις. Τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν τέτοια κατάσταση ανωτέρας βίας πρέπει να ενημερώνουν την Επιτροπή για την κατάσταση αυτή και

να παρέχουν ακριβείς λόγους για την εφαρμογή της παρέκκλισης. Το οικείο κράτος μέλος ενημερώνει επίσης την Επιτροπή για τη λήξη της κατάστασης ανωτέρας βίας, μετά την οποία δεν θα πρέπει πλέον να ισχύουν οι παραταθείσες προθεσμίες.

Παράταση του χρονοδιαγράμματος για τις υποχρεώσεις αλληλεγγύης που ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης] και στον παρόντα κανονισμό: Όταν, για λόγους ανωτέρας βίας σε συγκεκριμένο κράτος μέλος, το εν λόγω κράτος μέλος αδυνατεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του που ορίζονται στον μηχανισμό αλληλεγγύης του προτεινόμενου κανονισμού για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης ή προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό, μπορεί να κοινοποιήσει την κατάσταση στην Επιτροπή και να παρατείνει το χρονοδιάγραμμα για την εφαρμογή των εν λόγω μέτρων αλληλεγγύης κατά έξι μήνες το πολύ.

Χορήγηση άμεσης προστασίας: Το άρθρο 10 προβλέπει τη χορήγηση καθεστώτος άμεσης προστασίας σε εκτοπισθέντες οι οποίοι, στη χώρα καταγωγής τους, αντιμετωπίζουν εξαιρετικά υψηλό κίνδυνο να υποστούν αδιάκριτη βία, σε κατάσταση ένοπλης σύγκρουσης, και οι οποίοι δεν είναι σε θέση να επιστρέψουν στην εν λόγω τρίτη χώρα. Η ανάγκη εφαρμογής του παρόντος άρθρου και η ακριβής ομάδα των ατόμων τα οποία αφορά πρόκειται να καθοριστούν από την Επιτροπή με εκτελεστική πράξη. Κατά τη διάρκεια της περιόδου εφαρμογής που θα καθοριστεί στην εκτελεστική πράξη, τα κράτη μέλη μπορούν να αναστέλλουν την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας και να χορηγούν άμεση προστασία στα πρόσωπα που πληρούν τα αντίστοιχα κριτήρια. Η διάρκεια αυτής της περιόδου αναστολής μπορεί να είναι έως το πολύ ένα έτος, μετά το οποίο πρέπει να συνεχίζεται εκ νέου η εξέταση της αίτησης ασύλου. Με τον τρόπο αυτό θα διασφαλίζεται η απαιτούμενη προστασία για τα οικεία πρόσωπα, ενώ παράλληλα θα μειώνεται η πίεση στο οικείο κράτος μέλος για ταυτόχρονη εξέταση μεγάλου αριθμού αιτήσεων ασύλου.

Η αίτηση διεθνούς προστασίας που έχουν υποβάλει τα άτομα στα οποία χορηγείται άμεση προστασία παραμένει σε εκκρεμότητα, θα πρέπει όμως να τους παρέχονται τα οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα που προβλέπονται για τους δικαιούχους επικουρικής προστασίας σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου]. Η χορήγηση άμεσης προστασίας δεν απαλλάσσει το κράτος μέλος από την υποχρέωση προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους για την εξέταση της αίτησης σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης], αλλά επιτρέπει στον ενδιαφερόμενο να διαθέτει καθεστώς άμεσης προστασίας για το διάστημα που διενεργείται η διαδικασία σύμφωνα με τον εν λόγω κανονισμό. Εάν ως υπεύθυνο κράτος μέλος οριστεί άλλο κράτος μέλος, η άμεση προστασία παύει όταν πραγματοποιηθεί η μεταφορά σύμφωνα με τον εν λόγω κανονισμό. Εάν τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα μετακομίσουν σε άλλα κράτη μέλη και υποβάλουν αίτηση διεθνούς προστασίας εκεί, το υπεύθυνο κράτος μέλος θα είναι επίσης υποχρεωμένο να τα αναλάβει εκ νέου σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης]. Δεδομένου ότι η παρούσα πρόταση περιλαμβάνει ειδικούς κανόνες για τη μετεγκατάσταση σε καταστάσεις κρίσης οι οποίες προκαλούνται από μαζική εισροή προσώπων στο έδαφος κράτους μέλους, και ότι οι βασικές διατάξεις για την εν λόγω μετεγκατάσταση περιλαμβάνονται στην παρούσα πρόταση και στην πρόταση κανονισμού για τη διαχείριση

του ασύλου και της μετανάστευσης, η Επιτροπή σκοπεύει να αποσύρει την πρόταση που υπέβαλε το 2015 για κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση μηχανισμού μετεγκατάστασης λόγω κρίσης και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα²¹.

Λόγω της εξέλιξης των εννοιών και των κανόνων για την αναγνώριση προσώπων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, και δεδομένου ότι ο παρών κανονισμός ορίζει κανόνες για τη χορήγηση καθεστώτος άμεσης προστασίας σε καταστάσεις κρίσης, η οδηγία για την προσωρινή προστασία θα καταργηθεί. Βάσει της παρούσας πρότασης, θα πρέπει να χορηγείται άμεση προστασία σε εκτοπισθέντες από τρίτες χώρες οι οποίοι διατρέχουν σε μεγάλο βαθμό τον κίνδυνο να υποστούν αδιάκριτη βία, σε εξαιρετικές καταστάσεις ένοπλων συγκρούσεων, και οι οποίοι δεν είναι σε θέση να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους.

²¹ COM(2015) 450 final.

Πρόταση

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ**για την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης και ανωτέρας βίας στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου**

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 78 παράγραφος 2 στοιχεία γ), δ) και ε) και το άρθρο 79 παράγραφος 2 στοιχείο γ),

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής¹,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών²,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η Ένωση, ως χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, θα πρέπει να εξασφαλίζει την απουσία ελέγχων των προσώπων στα εσωτερικά σύνορα και να αναπτύσσει κοινή πολιτική στους τομείς του ασύλου, της μετανάστευσης και του ελέγχου των εξωτερικών συνόρων, η οποία να βασίζεται στην αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών και να είναι δίκαιη έναντι των υπηκόων τρίτων χωρών.
- (2) Για τον σκοπό αυτό, απαιτείται ολοκληρωμένη προσέγγιση με στόχο την οικοδόμηση αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών.
- (3) Η ολοκληρωμένη προσέγγιση θα πρέπει να συνδυάζει πολιτικές στους τομείς του ασύλου, της διαχείρισης της μετανάστευσης, των επιστροφών, της προστασίας των εξωτερικών συνόρων και της εταιρικής σχέσης με τις σχετικές τρίτες χώρες, με τρόπο που αναγνωρίζει ότι η αποτελεσματικότητά της εξαρτάται από τη συνολική και από κοινού αντιμετώπιση όλων των συνιστωσών. Η ολοκληρωμένη αυτή προσέγγιση θα πρέπει να διασφαλίζει ότι η Ένωση έχει στη διάθεσή της ειδικούς κανόνες για την αποτελεσματική διαχείριση της μετανάστευσης, συμπεριλαμβανομένης της ενεργοποίησης ενός υποχρεωτικού μηχανισμού αλληλεγγύης, και ότι λαμβάνονται όλα τα αναγκαία μέτρα για την πρόληψη κρίσεων.
- (4) Ακόμη και αν θεσπιστούν τα αναγκαία προληπτικά μέτρα, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να προκύψει κατάσταση κρίσης ή ανωτέρας βίας στον τομέα της

¹ ΕΕ C της , σ. .

² ΕΕ C της , σ. .

μετανάστευσης και του ασύλου λόγω περιστάσεων που εκφεύγουν του ελέγχου της Ένωσης και των κρατών μελών της.

- (5) Ο παρών κανονισμός θα πρέπει να συμβάλει στην ολοκληρωμένη προσέγγιση και να τη συμπληρώσει, καθορίζοντας τις ειδικές διαδικασίες και μηχανισμούς στον τομέα της διεθνούς προστασίας και της επιστροφής που θα πρέπει να εφαρμόζονται στις εξαιρετικές περιστάσεις μιας κατάστασης κρίσης. Θα πρέπει ιδίως να διασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή της αρχής της αλληλεγγύης και της δίκαιης κατανομής ευθυνών και την προσαρμογή των σχετικών κανόνων για τις διαδικασίες ασύλου και επιστροφής, ούτως ώστε τα κράτη μέλη και η Ένωση να έχουν στη διάθεσή τους τα αναγκαία εργαλεία καθώς και επαρκή χρόνο για τη διεκπεραίωση των εν λόγω διαδικασιών.
- (6) Η μαζική εισροή προσώπων που διέρχονται τα σύνορα παράτυπα και εντός σύντομου χρονικού διαστήματος μπορεί να οδηγήσει σε κατάσταση κρίσης σε συγκεκριμένο κράτος μέλος. Αυτό μπορεί επίσης να έχει επιπτώσεις στη λειτουργία του συστήματος ασύλου και μετανάστευσης, όχι μόνο στο εν λόγω κράτος μέλος αλλά και συνολικά στην Ένωση, λόγω των μη επιτρεπόμενων μετακινήσεων και της αδυναμίας του κράτους μέλους πρώτης εισόδου να διεκπεραιώσει τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας των εν λόγω υπηκόων τρίτων χωρών. Είναι αναγκαίο να θεσπιστούν ειδικοί κανόνες και μηχανισμοί που θα επιτρέπουν την ανάληψη αποτελεσματικών ενεργειών για την αντιμετώπιση τέτοιων καταστάσεων.
- (7) Εκτός από τις καταστάσεις κρίσης, τα κράτη μέλη ενδέχεται να αντιμετωπίσουν ασυνήθεις και απρόβλεπτες περιστάσεις εκτός του ελέγχου τους, οι συνέπειες των οποίων δεν θα μπορούσαν να αποφευχθούν παρά την επίδειξη της δέουσας επιμέλειας. Τέτοιες καταστάσεις ανωτέρας βίας μπορεί να μην επιτρέπουν την τήρηση των προθεσμιών που ορίζονται στους κανονισμούς (ΕΕ) XXX/XXX [*κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου*] και (ΕΕ) XXX/XXX [*διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης*] για την καταχώριση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας ή για τη διεκπεραίωση των διαδικασιών προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας. Για να διασφαλίζεται ότι το κοινό σύστημα ασύλου εξακολουθεί να λειτουργεί με αποτελεσματικό και δίκαιο τρόπο, και παράλληλα ότι οι ανάγκες διεθνούς προστασίας εξετάζονται έγκυρα και ότι παρέχεται ασφάλεια δικαίου, στις εν λόγω καταστάσεις θα πρέπει να εφαρμόζονται μεγαλύτερες προθεσμίες για την καταχώριση των αιτήσεων και για τα διαδικαστικά στάδια που απαιτούνται για τον προσδιορισμό της ευθύνης και τη μεταφορά των αιτούντων στο υπεύθυνο κράτος μέλος. Τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν κατάσταση ανωτέρας βίας θα πρέπει επίσης, εφόσον απαιτείται, να μπορούν να εφαρμόσουν με παρατεταμένο χρονοδιάγραμμα τα μέτρα αλληλεγγύης που πρέπει να λάβουν σύμφωνα με τον μηχανισμό αλληλεγγύης που ορίζεται στον παρόντα κανονισμό και στον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [*διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης*].
- (8) Ο μηχανισμός αλληλεγγύης για καταστάσεις μεταναστευτικής πίεσης, όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [*διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης*], θα πρέπει να προσαρμόζεται στις ειδικές ανάγκες των καταστάσεων κρίσης, επεκτείνοντας το προσωπικό πεδίο εφαρμογής των μέτρων αλληλεγγύης που προβλέπονται στον εν λόγω κανονισμό και θέτοντας συντομότερες προθεσμίες.
- (9) Η θέσπιση μέτρων σε σχέση με συγκεκριμένο κράτος μέλος δεν θα πρέπει να θίγει τη δυνατότητα του Συμβουλίου να εκδίδει προσωρινά μέτρα μετά από πρόταση της Επιτροπής σύμφωνα με το άρθρο 78 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία

της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε περίπτωση επείγουσας κατάστασης σε κράτος μέλος λόγω αιφνίδιας εισροής υπηκόων τρίτων χωρών.

- (10) Για να μπορεί να επιτευχθεί η ταχεία άμβλυση της πίεσης που υφίσταται ένα κράτος μέλος σε κατάσταση κρίσης, το πεδίο εφαρμογής της μετεγκατάστασης θα πρέπει να περιλαμβάνει όλες τις κατηγορίες αιτούντων διεθνή προστασία, συμπεριλαμβανομένων των προσώπων στα οποία χορηγείται άμεση προστασία, καθώς και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και των παράτυπων μεταναστών. Επιπλέον, ένα κράτος μέλος που παρέχει χορηγία επιστροφής θα πρέπει να μεταφέρει τον παρανόμως διαμένοντα υπήκοο τρίτης χώρας από το επωφελούμενο κράτος μέλος εάν το εν λόγω πρόσωπο δεν επιστρέφει ή δεν απομακρυνθεί εντός τεσσάρων μηνών, αντί των οκτώ μηνών που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης].
- (11) Για να διασφαλιστεί η ορθή εφαρμογή των μέτρων αλληλεγγύης σε καταστάσεις κρίσης, θα πρέπει να εφαρμόζονται οι διαδικαστικοί κανόνες που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης] για τη διενέργεια της μετεγκατάστασης και της χορηγίας επιστροφής, αν και οι κανόνες αυτοί θα πρέπει να προσαρμόζονται ώστε να λαμβάνονται υπόψη η σοβαρότητα και ο επείγων χαρακτήρας της εν λόγω κατάστασης.
- (12) Σε καταστάσεις κρίσης, τα κράτη μέλη ενδέχεται να χρειαστούν ευρύτερη δέσμη μέτρων για να διαχειριστούν με συντεταγμένο τρόπο τη μαζική εισροή υπηκόων τρίτων χωρών και να περιορίσουν τις μη επιτρεπόμενες μετακινήσεις. Στα μέτρα αυτά θα πρέπει να περιλαμβάνεται η εφαρμογή διαδικασίας διαχείρισης κρίσεων ασύλου και διαδικασίας διαχείρισης κρίσεων επιστροφής.
- (13) Για να μπορούν τα κράτη μέλη να διεκπεραιώσουν μεγάλο αριθμό αιτήσεων διεθνούς προστασίας σε καταστάσεις κρίσης, θα πρέπει να καθοριστεί μεγαλύτερη προθεσμία για την καταχώριση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας που υποβάλλονται κατά τη διάρκεια τέτοιων καταστάσεων κρίσης. Η παράταση αυτή δεν θα πρέπει να θίγει τα δικαιώματα των αιτούντων άσυλο τα οποία κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- (14) Για να διασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη διαθέτουν την αναγκαία ευελιξία όταν αντιμετωπίζουν μεγάλη εισροή μεταναστών που εκφράζουν την πρόθεση να υποβάλουν αίτηση ασύλου, θα πρέπει να διευρυνθεί η εφαρμογή της διαδικασίας στα σύνορα η οποία θεσπίζεται με το άρθρο 41 του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου] και, μέσα από μια διαδικασία διαχείρισης κρίσεων ασύλου, θα πρέπει να επιτραπεί στα κράτη μέλη να λαμβάνουν απόφαση στο πλαίσιο διαδικασίας στα σύνορα και επί της ουσίας μιας αίτησης, σε περιπτώσεις όπου το ποσοστό αποφάσεων χορήγησης διεθνούς προστασίας σε επίπεδο Ένωσης για την υπηκοότητα ή, στην περίπτωση απάτριδων, την τρίτη χώρα προηγούμενης συνήθους διαμονής του αιτούντος είναι 75 % ή χαμηλότερο. Ως εκ τούτου, κατά την εφαρμογή της διαδικασίας στα σύνορα για τη διαχείριση κρίσεων, τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεχίσουν να εφαρμόζουν τη διαδικασία στα σύνορα όπως προβλέπεται στο άρθρο 41 του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου], αλλά θα μπορούν να επεκτείνουν την εφαρμογή της διαδικασίας στα σύνορα σε υπηκόους τρίτων χωρών για τις οποίες το μέσο ποσοστό αναγνώρισης σε επίπεδο ΕΕ είναι άνω του 20 % αλλά κάτω του 75 %.
- (15) Ο έλεγχος διαλογής των υπηκόων τρίτων χωρών σύμφωνα με τους κανόνες που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τον έλεγχο διαλογής] θα

πρέπει να εφαρμόζεται με τη δυνατότητα παράτασης της πενθήμερης προθεσμίας κατά πέντε επιπλέον ημέρες, όπως ορίζεται στον εν λόγω κανονισμό.

- (16) Σε περίπτωση κρίσης, λόγω της πιθανής επιβάρυνσης του συστήματος ασύλου, τα κράτη μέλη θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να μην επιτρέπουν την είσοδο στο έδαφός τους αιτούντων που υπόκεινται σε διαδικασία στα σύνορα για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα απ' αυτά που ορίζονται στο άρθρο 41 παράγραφοι 11 και 13 του κανονισμού (ΕΕ) XXX/ XXX [κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου]. Ωστόσο, οι διαδικασίες θα πρέπει να ολοκληρώνονται το συντομότερο δυνατόν και, σε κάθε περίπτωση, οι προθεσμίες δεν θα πρέπει να παρατείνονται κατά περισσότερο από οκτώ επιπλέον εβδομάδες· εάν οι διαδικασίες αυτές δεν μπορέσουν να ολοκληρωθούν έως τη λήξη της εν λόγω παρατεταμένης προθεσμίας, θα πρέπει να επιτρέπεται στους αιτούντες να εισέλθουν στο έδαφος κράτους μέλους ώστε να ολοκληρωθεί η διαδικασία διεθνούς προστασίας.
- (17) Η διαδικασία διαχείρισης κρίσεων επιστροφής θα πρέπει να διευκολύνει, σε κατάσταση κρίσης, την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών των οποίων οι αιτήσεις απορρίφθηκαν στο πλαίσιο διαδικασίας διαχείρισης κρίσεων ασύλου και οι οποίοι δεν έχουν δικαίωμα παραμονής και δεν επιτρέπεται να παραμείνουν, παρέχοντας στις αρμόδιες εθνικές αρχές τα αναγκαία εργαλεία και επαρκές χρονικό πλαίσιο για τη διεξαγωγή των διαδικασιών επιστροφής με τη δέουσα επιμέλεια. Για να είναι δυνατή η αποτελεσματική αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης, η διαδικασία διαχείρισης κρίσεων επιστροφής θα πρέπει να εφαρμόζεται επίσης σε αιτούντες, υπηκόους τρίτων χωρών και απάτριδες οι οποίοι υπόκεινται στη διαδικασία στα σύνορα που αναφέρεται στο άρθρο 41 του προτεινόμενου κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου], οι αιτήσεις των οποίων απορρίφθηκαν πριν από την έκδοση απόφασης της Επιτροπής με την οποία δηλώνεται ότι ένα κράτος μέλος αντιμετωπίζει κατάσταση κρίσης, και οι οποίοι δεν έχουν δικαίωμα παραμονής και δεν επιτρέπεται να παραμείνουν μετά την εν λόγω απόφαση.
- (18) Κατά την εφαρμογή της διαδικασίας διαχείρισης κρίσεων επιστροφής, οι παρανόμως διαμενοντες υπήκοοι τρίτων χωρών ή οι απάτριδες που δεν έχουν δικαίωμα παραμονής και δεν επιτρέπεται να παραμείνουν δεν θα πρέπει να επιτρέπεται να εισέλθουν στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους και θα πρέπει να παραμένουν στις τοποθεσίες που αναφέρονται στο άρθρο 41α παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) XXX/ XXX [κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου] για περίοδο που μπορεί να είναι μεγαλύτερη από εκείνη που ορίζεται στο εν λόγω άρθρο, ώστε να μπορέσουν οι αρχές να αντιμετωπίσουν τις καταστάσεις κρίσης και να ολοκληρώσουν τις διαδικασίες επιστροφής· για τον σκοπό αυτό, η μέγιστη διάρκεια των 12 εβδομάδων για τη διαδικασία στα σύνορα για τη διενέργεια επιστροφών που ορίζεται στο άρθρο 41α παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) XXX/ XXX [κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου] θα μπορεί να παραταθεί κατά πρόσθετη περίοδο η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τις οκτώ εβδομάδες. Κατά το διάστημα αυτό θα πρέπει να είναι δυνατή η κράτηση των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, κατ' εφαρμογή του άρθρου 41 στοιχείο α) σημεία 5 και 6 του κανονισμού (ΕΕ) XXX/ XXX [κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου], υπό την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι εγγυήσεις και οι συνθήκες κράτησης που προβλέπονται στην οδηγία XXX/XXX/ ΕΕ [αναδιτύπωση της οδηγίας περί επιστροφής], μεταξύ των οποίων η ατομική αξιολόγηση κάθε περίπτωσης, ο δικαστικός έλεγχος της κράτησης και οι κατάλληλες συνθήκες κράτησης.
- (19) Για να είναι δυνατή η ορθή διαχείριση μιας κατάστασης κρίσης και να διασφαλιστεί η κατάλληλη προσαρμογή των σχετικών κανόνων για τη διαδικασία ασύλου και

επιστροφής, η Επιτροπή θα πρέπει, με εκτελεστική απόφαση, να επιτρέπει στα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, κατόπιν αιτιολογημένου αιτήματός τους, να εφαρμόζουν σχετικούς κανόνες παρέκκλισης. Η εν λόγω εκτελεστική απόφαση θα μπορεί να επιτρέπει σε ένα ή περισσότερα αιτούντα κράτη μέλη να παρεκκλίνουν από τους σχετικούς κανόνες.

- (20) Η Επιτροπή, κατά την εξέταση αιτιολογημένου αιτήματος κράτους μέλους, θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις τεκμηριωμένες πληροφορίες που συλλέγονται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός σχετικά με τον Οργανισμό για το Άσυλο] και τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1896 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου³, καθώς και την έκθεση για τη διαχείριση της μετανάστευσης που αναφέρεται στον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης].
- (21) Για να δοθεί στα κράτη μέλη ο πρόσθετος χρόνος που απαιτείται για την αντιμετώπιση της κατάστασης κρίσης και, ταυτόχρονα, να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική και όσο το δυνατόν ταχύτερη πρόσβαση στις σχετικές διαδικασίες και δικαιώματα, η Επιτροπή θα πρέπει να εγκρίνει την εφαρμογή της διαδικασίας διαχείρισης κρίσεων ασύλου και της διαδικασίας διαχείρισης κρίσεων επιστροφής για περίοδο έξι μηνών, με δυνατότητα παράτασης έως το πολύ ένα έτος. Μετά τη λήξη της σχετικής περιόδου, οι παραταθείσες προθεσμίες που προβλέπονται στις διαδικασίες διαχείρισης κρίσεων ασύλου και επιστροφής δεν θα πρέπει να εφαρμόζονται σε νέες αιτήσεις διεθνούς προστασίας.
- (22) Για τους ίδιους λόγους, η Επιτροπή θα πρέπει να εγκρίνει την εφαρμογή των κανόνων παρέκκλισης όσον αφορά την προθεσμία καταχώρισης για περίοδο τεσσάρων εβδομάδων το πολύ, η οποία θα πρέπει να μπορεί να ανανεωθεί κατόπιν υποβολής νέου αιτιολογημένου αιτήματος από το οικείο κράτος μέλος. Ωστόσο, η συνολική περίοδος εφαρμογής δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τις δώδεκα εβδομάδες.
- (23) Σε καταστάσεις κρίσης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να αναστέλλουν την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας που υποβάλλονται από εκτοπισθέντες από τρίτες χώρες οι οποίοι δεν είναι σε θέση να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους, όπου θα διέτρεχαν σε μεγάλο βαθμό τον κίνδυνο να υποστούν αδιάκριτη βία, σε εξαιρετικές καταστάσεις ένοπλης σύγκρουσης. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να χορηγείται καθεστώς άμεσης προστασίας στα εν λόγω πρόσωπα. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να επανεκκινούν την εξέταση της αίτησής τους το αργότερο ένα έτος μετά την αναστολή της.
- (24) Τα πρόσωπα στα οποία χορηγείται άμεση προστασία θα πρέπει να συνεχίσουν να θεωρούνται αιτούντες διεθνή προστασία, καθώς εκκρεμεί αίτησή τους για διεθνή προστασία κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου], καθώς και κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης].
- (25) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι δικαιούχοι καθεστώτος άμεσης προστασίας έχουν πραγματική πρόσβαση σε όλα τα δικαιώματα που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου] και ισοδύναμα με εκείνα που απολαμβάνουν οι δικαιούχοι επικουρικής προστασίας.

³ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1896 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2019, για την Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή και για την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1052/2013 και (ΕΕ) 2016/1624 (ΕΕ L 295 της 14.11.2019, σ. 1).

- (26) Για τη σωστή αξιολόγηση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας που υποβάλλονται από δικαιούχους άμεσης προστασίας, οι διαδικασίες ασύλου θα πρέπει να συνεχίζονται εκ νέου το αργότερο ένα έτος μετά την αναστολή των εν λόγω διαδικασιών.
- (27) Από την έκδοση της οδηγίας 2001/55/EK του Συμβουλίου⁴ έως σήμερα, οι κανόνες σχετικά με την αναγνώριση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας έχουν εξελιχθεί σημαντικά. Δεδομένου ότι ο παρών κανονισμός θεσπίζει κανόνες για τη χορήγηση καθεστώτος άμεσης προστασίας σε καταστάσεις κρίσης σε εκτοπισθέντες από τρίτες χώρες οι οποίοι δεν είναι σε θέση να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους, και προβλέπει ειδικούς κανόνες αλληλεγγύης για τα εν λόγω πρόσωπα, η οδηγία 2001/55/EK θα πρέπει να καταργηθεί.
- (28) Θα πρέπει να θεσπιστούν ειδικοί κανόνες για τις περιπτώσεις ανωτέρας βίας, ώστε να δοθεί η δυνατότητα τα κράτη μέλη να παρατείνουν τις προθεσμίες που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης] υπό αυστηρές προϋποθέσεις, όταν είναι αδύνατη η τήρηση των εν λόγω προθεσμιών λόγω της έκτακτης κατάστασης. Η παράταση αυτή θα πρέπει να εφαρμόζεται στις προθεσμίες που έχουν οριστεί για την αποστολή αιτημάτων αναδοχής και κοινοποιήσεων εκ νέου ανάληψης και την απάντηση σ' αυτά, καθώς και για την προθεσμία μεταφοράς του αιτούντος στο υπεύθυνο κράτος μέλος.
- (29) Θα πρέπει επίσης να θεσπιστούν ειδικοί κανόνες για τις καταστάσεις ανωτέρας βίας, ώστε να μπορούν τα κράτη μέλη να παρατείνουν τις προθεσμίες για την καταχώριση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου], υπό αυστηρές προϋποθέσεις. Στις περιπτώσεις αυτές, οι αιτήσεις διεθνούς προστασίας θα πρέπει να καταχωρίζονται από το εν λόγω κράτος μέλος το αργότερο τέσσερις εβδομάδες μετά την υποβολή τους.
- (30) Σε τέτοιες καταστάσεις ανωτέρας βίας, το οικείο κράτος μέλος θα πρέπει να κοινοποιεί στην Επιτροπή και, κατά περίπτωση, στα άλλα κράτη μέλη την πρόθεσή του να εφαρμόσει τις αντίστοιχες παρεκκλίσεις από τις εν λόγω προθεσμίες, καθώς και τους ακριβείς λόγους και τη χρονική περίοδο για την οποία προβλέπεται να εφαρμοστούν.
- (31) Σε καταστάσεις ανωτέρας βίας οι οποίες δεν επιτρέπουν σ' ένα κράτος μέλος να συμμορφωθεί με την υποχρέωση λήψης μέτρων αλληλεγγύης εντός των χρονοδιαγραμμάτων που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης] και στον παρόντα κανονισμό, το εν λόγω κράτος μέλος θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να κοινοποιήσει στην Επιτροπή και στα άλλα κράτη μέλη τους ακριβείς λόγους για τους οποίους θεωρεί ότι αντιμετωπίζει μια τέτοια κατάσταση και να παρατείνει το χρονικό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων αλληλεγγύης.
- (32) Όταν ένα κράτος μέλος δεν αντιμετωπίζει πλέον κατάσταση ανωτέρας βίας, θα πρέπει, το συντομότερο δυνατόν, να ενημερώνει την Επιτροπή και, κατά περίπτωση, τα άλλα κράτη μέλη σχετικά με τη λήξη της κατάστασης. Οι προθεσμίες που παρεκκλίνουν από τον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης] δεν θα πρέπει να εφαρμόζονται σε νέες αιτήσεις διεθνούς προστασίας ή σε υπηκόους τρίτων χωρών ή απάτριδες που διαπιστώνεται ότι διαμένουν παράνομα μετά την ημερομηνία της εν λόγω κοινοποίησης. Μετά την κοινοποίηση, θα πρέπει να αρχίσουν

⁴ Οδηγία 2001/55/EK του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 2001, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές παροχής προσωρινής προστασίας σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων και μέτρα για τη δίκαιη κατανομή των βαρών μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά την υποδοχή και την αντιμετώπιση των συνεπειών της υποδοχής αυτών των ατόμων (ΕΕ L 212 της 7.8.2001, σ. 12).

να εφαρμόζονται οι προθεσμίες που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου].

- (33) Για την υποστήριξη των κρατών μελών που προβαίνουν στη μετεγκατάσταση ως μέτρο αλληλεγγύης, θα πρέπει να παρέχεται χρηματοδοτική στήριξη από τον προϋπολογισμό της ΕΕ.
- (34) Για να διασφαλιστούν ενιαίες προϋποθέσεις για την εκτέλεση του παρόντος κανονισμού, θα πρέπει να ανατεθούν εκτελεστικές αρμοδιότητες στην Επιτροπή. Οι εν λόγω αρμοδιότητες θα πρέπει να ασκούνται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 182/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁵.
- (35) Η διαδικασία εξέτασης θα πρέπει να χρησιμοποιείται για την έγκριση μέτρων αλληλεγγύης σε καταστάσεις κρίσης προκειμένου να εγκριθεί η εφαρμογή διαδικαστικών κανόνων παρέκκλισης και να ενεργοποιηθεί η χορήγηση καθεστώτος άμεσης προστασίας.
- (36) Η Επιτροπή θα πρέπει να εκδίδει εκτελεστικές πράξεις που έχουν άμεση εφαρμογή για δεόντως αιτιολογημένους επιτακτικούς λόγους επείγουσας ανάγκης σε σχέση με κατάσταση κρίσης που παρουσιάζεται σε κράτη μέλη.
- (37) Ο παρών κανονισμός σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως τον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, το δικαίωμα στη ζωή, την απαγόρευση των βασανιστηρίων και των απάνθρωπων ή εξευτελιστικών ποινών ή μεταχείρισης, το δικαίωμα ασύλου και την προστασία σε περίπτωση απομάκρυνσης, απέλασης ή έκδοσης. Ο κανονισμός θα πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με τον Χάρτη και τις γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης, καθώς και του διεθνούς δικαίου, μεταξύ των οποίων η προστασία των προσφύγων, η υποχρέωση σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η απαγόρευση της επαναπροώθησης.
- (38) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 22 σχετικά με τη θέση της Δανίας, το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη ΣΛΕΕ, η Δανία δεν συμμετέχει στην έκδοση του παρόντος κανονισμού και δεν δεσμεύεται απ' αυτόν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή του. Δεδομένου ότι το άρθρο 8 του παρόντος κανονισμού συνίσταται σε τροποποιήσεις κατά την έννοια του άρθρου 3 της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και του Βασιλείου της Δανίας σχετικά με τα κριτήρια και τους μηχανισμούς για τον προσδιορισμό του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται στη Δανία ή σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και με το «Eurodac», για την αντιπαραβολή δακτυλικών αποτυπωμάτων για την αποτελεσματική εφαρμογή της σύμβασης του Δουβλίνου⁶, η Δανία πρέπει να κοινοποιήσει στην Επιτροπή, κατά την έκδοση αυτών των τροποποιήσεων ή εντός 30 ημερών μετά απ' αυτή, την απόφασή της αν θα εφαρμόσει ή όχι το περιεχόμενο τους.
- (39) [Σύμφωνα με το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου αριθ. 21 για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά το χώρο ελευθερίας, ασφαλείας και δικαιοσύνης, το οποίο προσαρτάται στη ΣΕΕ και στη ΣΛΕΕ, η Ιρλανδία έχει

⁵ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 182/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 2011, για τη θέσπιση κανόνων και γενικών αρχών σχετικά με τους τρόπους ελέγχου από τα κράτη μέλη της άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων από την Επιτροπή (ΕΕ L 55 της 28.2.2011, σ. 13).

⁶ ΕΕ L 66 της 8.3.2006, σ. 38.

γνωστοποιήσει ότι επιθυμεί να συμμετάσχει στην έκδοση και την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού]

Ή

- (40) [Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 21 για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, το οποίο προσαρτάται στη ΣΕΕ και στη ΣΛΕΕ, και με την επιφύλαξη του άρθρου 4 του εν λόγω Πρωτοκόλλου, η Ιρλανδία δεν συμμετέχει στην έκδοση του παρόντος κανονισμού και δεν δεσμεύεται απ' αυτόν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή του.]
- (41) Όσον αφορά την Ισλανδία και τη Νορβηγία, το άρθρο 8 του παρόντος κανονισμού συνιστά νέα νομοθεσία στον τομέα που καλύπτεται από το αντικείμενο του παραρτήματος της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και του Βασιλείου της Νορβηγίας για τα κριτήρια και τους μηχανισμούς καθορισμού του κράτους που είναι αρμόδιο για την εξέταση παροχής ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος, ή στην Ισλανδία ή τη Νορβηγία⁷.
- (42) Όσον αφορά την Ελβετία, το άρθρο 8 του παρόντος κανονισμού συνίσταται σε πράξεις ή μέτρα που τροποποιούν ή συμπληρώνουν τις διατάξεις του άρθρου 1 της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τα κριτήρια και τους μηχανισμούς για τον προσδιορισμό του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος ή στην Ελβετία⁸.
- (43) Όσον αφορά το Λιχτενστάιν, το άρθρο 8 του παρόντος κανονισμού συνίσταται σε πράξεις ή μέτρα που τροποποιούν ή συμπληρώνουν τις διατάξεις του άρθρου 1 της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τα κριτήρια και τους μηχανισμούς για τον προσδιορισμό του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος ή στην Ελβετία, στο οποίο αναφέρεται το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, της Ελβετικής Συνομοσπονδίας και του Πριγκιπάτου του Λιχτενστάιν για την προσχώρηση του Πριγκιπάτου του Λιχτενστάιν στη συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τα κριτήρια και τους μηχανισμούς για τον προσδιορισμό του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος ή στην Ελβετία⁹,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι – ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Αντικείμενο

1. Ο παρών κανονισμός αντιμετωπίζει τις καταστάσεις κρίσης και ανωτέρας βίας στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου εντός της Ένωσης και προβλέπει ειδικούς κανόνες οι οποίοι παρεκκλίνουν απ' αυτούς που καθορίζονται στους κανονισμούς (ΕΕ) XXX/XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης] και (ΕΕ) XXX/XXX

⁷ ΕΕ L 93 της 3.4.2001, σ. 40.

⁸ ΕΕ L 53 της 27.2.2008, σ. 5.

⁹ ΕΕ L 160 της 18.6.2011, σ. 37.

[κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου] και στην οδηγία XXX [αναδιατύπωση της οδηγίας για την επιστροφή].

2. Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ως κατάσταση κρίσης νοείται:
 - (a) εξαιρετική κατάσταση μαζικής εισροής υπηκόων τρίτων χωρών ή απάτριδων που φτάνουν παράτυπα σε κράτος μέλος ή αποβιβάζονται στο έδαφος του μετά από επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης, η οποία είναι τέτοιας κλίμακας (ανάλογα με τον πληθυσμό και το ΑΕΠ του οικείου κράτους μέλους) και φύσης ώστε να καθιστά μη λειτουργικό το σύστημα ασύλου, υποδοχής ή επιστροφής του κράτους μέλους και μπορεί να έχει σοβαρές επιπτώσεις στη λειτουργία του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου ή του κοινού πλαισίου, όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης], ή
 - (b) άμεσος κίνδυνος τέτοιας κατάστασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ – ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Άρθρο 2

Αλληλεγγύη σε καταστάσεις κρίσης

1. Για τον σκοπό της παροχής συνεισφορών αλληλεγγύης προς όφελος κράτους μέλους σε καταστάσεις κρίσης, όπως ορίζεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο α), το μέρος IV του κανονισμού (ΕΕ) XXX /XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης] εφαρμόζεται τηρουμένων των αναλογιών, με εξαίρεση το άρθρο 45 παράγραφος 1 στοιχείο δ), το άρθρο 47, το άρθρο 48, το άρθρο 49, το άρθρο 51 παράγραφος 3 στοιχείο β) σημείο iii) και παράγραφος 4, το άρθρο 52 παράγραφοι 2 και 5 και το άρθρο 53 παράγραφος 2 δεύτερο και τρίτο εδάφιο.
2. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 50 παράγραφος 3, η αξιολόγηση που αναφέρεται στην εν λόγω παράγραφο καλύπτει την κατάσταση στο οικείο κράτος μέλος κατά τη διάρκεια του προηγούμενου [ενός] μήνα.
3. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 51 παράγραφος 1, το άρθρο 52 παράγραφος 3 και το άρθρο 53 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης], οι προθεσμίες που ορίζονται στις εν λόγω διατάξεις μειώνονται σε μία εβδομάδα.
4. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 51 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) XXX/ XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης], στην έκθεση που αναφέρεται στην εν λόγω παράγραφο προσδιορίζεται αν το οικείο κράτος μέλος βρίσκεται σε κατάσταση κρίσης, όπως ορίζεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο α) του παρόντος κανονισμού.
5. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 51 παράγραφος 3 στοιχείο β) σημείο ii), το άρθρο 52 παράγραφος 1 και παράγραφος 3 πρώτο εδάφιο και το άρθρο 53 παράγραφος 3 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) XXX /XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης], η μετεγκατάσταση περιλαμβάνει όχι μόνο τα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 45 παράγραφος 1 στοιχεία α) και γ) του εν λόγω κανονισμού, αλλά και τα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 45 παράγραφος 2 στοιχεία α) και β).

6. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 54 του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης], το μερίδιο που υπολογίζεται σύμφωνα με τον τύπο που ορίζεται στο εν λόγω άρθρο εφαρμόζεται και στα μέτρα που ορίζονται στο άρθρο 45 παράγραφος 2 στοιχεία α) και β) του εν λόγω κανονισμού.
7. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 55 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης], η προθεσμία που ορίζεται στην εν λόγω παράγραφο ορίζεται στους τέσσερις μήνες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ – ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΣΥΛΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΡΙΣΗΣ

Άρθρο 3

Κριτήρια και διαδικαστικές διατάξεις

1. Όταν ένα κράτος μέλος θεωρεί ότι αντιμετωπίζει κατάσταση κρίσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2, υποβάλλει αιτιολογημένο αίτημα στην Επιτροπή για την εφαρμογή των κανόνων που ορίζονται στα άρθρα 4, 5 ή 6, όπου κρίνεται αναγκαίο.
2. Όταν, βάσει της εξέτασης που διενεργείται σύμφωνα με την παράγραφο 8, η Επιτροπή θεωρεί το εν λόγω αίτημα δικαιολογημένο, επιτρέπει με εκτελεστική απόφαση στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος να εφαρμόσει τους κανόνες παρέκκλισης που προβλέπονται στα άρθρα 4, 5 ή 6.
3. Η εκτελεστική απόφαση που αναφέρεται στην παράγραφο 2 εκδίδεται εντός δέκα ημερών από την υποβολή του αιτήματος και ορίζει την ημερομηνία από την οποία μπορούν να εφαρμοστούν οι κανόνες που προβλέπονται στα άρθρα 4, 5 ή 6, καθώς και τη χρονική περίοδο για την εφαρμογή τους.
4. Η Επιτροπή μπορεί να επιτρέψει την εφαρμογή των κανόνων που προβλέπονται στα άρθρα 4 και 5 για έξι μήνες. Η περίοδος αυτή μπορεί να παραταθεί έως το πολύ ένα έτος.
5. Η Επιτροπή μπορεί να επιτρέψει την εφαρμογή των κανόνων που προβλέπονται στο άρθρο 6 για μέγιστη περίοδο τεσσάρων εβδομάδων. Εάν ένα κράτος μέλος κρίνει αναγκαίο να παρατείνει περαιτέρω την εφαρμογή των κανόνων που ορίζονται στο άρθρο 6, υποβάλλει στην Επιτροπή αιτιολογημένο αίτημα το αργότερο πέντε ημέρες πριν από τη λήξη της προθεσμίας των τεσσάρων εβδομάδων. Η Επιτροπή μπορεί να επιτρέψει την παράταση της εφαρμογής των κανόνων που προβλέπονται στο άρθρο 6 για πρόσθετη μέγιστη περίοδο τεσσάρων εβδομάδων, ανανεώσιμη άπαξ. Η περίοδος εφαρμογής δεν πρέπει να υπερβαίνει συνολικά τις δώδεκα εβδομάδες, συμπεριλαμβανομένης, όταν εφαρμόζεται η παράγραφος 8, της περιόδου πριν από την έκδοση της εκτελεστικής απόφασης που αναφέρεται στην παράγραφο 2.
6. Η εκτελεστική απόφαση που αναφέρεται στην παράγραφο 2 εκδίδεται σύμφωνα με την διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 11 παράγραφος 1.
7. Κατά την υποβολή του αιτήματος που αναφέρεται στην παράγραφο 1, ένα κράτος μέλος μπορεί να ενημερώσει την Επιτροπή ότι θεωρεί αναγκαία την εφαρμογή των κανόνων που προβλέπονται στο άρθρο 6 προτού ολοκληρωθεί η εξέταση του εν λόγω αιτήματος από την Επιτροπή. Στην περίπτωση αυτή, κατά παρέκκλιση από την

παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου, το οικείο κράτος μέλος μπορεί να εφαρμόσει τους κανόνες που ορίζονται στο άρθρο 6 από την επομένη της υποβολής του αιτήματος και για περίοδο που δεν υπερβαίνει τις 15 ημέρες. Το κράτος μέλος αναφέρει στο αίτημα τους λόγους για τους οποίους απαιτείται άμεση δράση.

8. Η Επιτροπή αξιολογεί το αιτιολογημένο αίτημα σύμφωνα με την παράγραφο 1, ή την κοινοποίηση σύμφωνα με την παράγραφο 7, βάσει τεκμηριωμένων πληροφοριών, ιδίως των πληροφοριών που συλλέγονται από την Επιτροπή δυνάμει του ενωσιακού μηχανισμού για την ετοιμότητα αντιμετώπισης και τη διαχείριση μεταναστευτικών κρίσεων (σχέδιο στρατηγικής για την ετοιμότητα αντιμετώπισης και τη διαχείριση μεταναστευτικών κρίσεων), καθώς και από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO) σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 439/2010¹⁰, τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1896 και την έκθεση για τη διαχείριση της μετανάστευσης που αναφέρεται στο άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης].

Άρθρο 4

Διαδικασία διαχείρισης κρίσεων ασύλου

1. Σε κατάσταση κρίσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2, και σύμφωνα με τις διαδικασίες που ορίζονται στο άρθρο 3, τα κράτη μέλη μπορούν, όσον αφορά τις αιτήσεις που υποβάλλονται εντός της περιόδου εφαρμογής του παρόντος άρθρου, να παρεκκλίνουν από το άρθρο 41 του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου] ως εξής:
- (a) Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 41 παράγραφος 2 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου], τα κράτη μέλη μπορούν, στο πλαίσιο διαδικασίας στα σύνορα, να λαμβάνουν αποφάσεις επί της ουσίας μιας αίτησης σε περιπτώσεις όπου το ποσοστό αποφάσεων χορήγησης διεθνούς προστασίας από την αποφαινόμενη αρχή (σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα ετήσια στοιχεία της Eurostat σε επίπεδο Ένωσης) για την υπηκοότητα ή, στην περίπτωση απάτριδων, την τρίτη χώρα προηγούμενης συνήθους διαμονής του αιτούντος είναι 75 % ή χαμηλότερο, επιπλέον των περιπτώσεων που αναφέρονται στο άρθρο 40 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου].
- (b) Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 41 παράγραφοι 11 και 13 του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου], η μέγιστη διάρκεια της διαδικασίας στα σύνορα για την εξέταση των αιτήσεων που προβλέπεται στο εν λόγω άρθρο μπορεί να παραταθεί για πρόσθετη μέγιστη περίοδο οκτώ εβδομάδων. Μετά την παρέλευση της περιόδου αυτής, επιτρέπεται στον αιτούντα να εισέλθει στο έδαφος του κράτους μέλους με σκοπό την ολοκλήρωση της διαδικασίας διεθνούς προστασίας.

¹⁰ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 439/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαΐου 2010, για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο (ΕΕ L 132 της 29.5.2010, σ. 11).

Άρθρο 5

Διαδικασία διαχείρισης κρίσεων επιστροφής

1. Σε κατάσταση κρίσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2, και σύμφωνα με τις διαδικασίες που ορίζονται στο άρθρο 3, τα κράτη μέλη μπορούν, όσον αφορά τους παρανόμως διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών ή απάτριδες των οποίων οι αιτήσεις απορρίφθηκαν στο πλαίσιο της διαδικασίας διαχείρισης κρίσεων ασύλου σύμφωνα με το άρθρο 4 και οι οποίοι δεν έχουν δικαίωμα παραμονής και δεν επιτρέπεται να παραμείνουν, να παρεκκλίνουν από το άρθρο 41α του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου] ως εξής:
 - (a) Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 41α παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου], η μέγιστη διάρκεια παραμονής στις τοποθεσίες που αναφέρονται στο εν λόγω άρθρο για υπηκόους τρίτων χωρών ή απάτριδες μπορεί να παραταθεί για πρόσθετη μέγιστη περίοδο οκτώ εβδομάδων·
 - (b) Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 41α παράγραφος 7 του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου], η περίοδος κράτησης που ορίζεται στο εν λόγω άρθρο δεν υπερβαίνει την περίοδο που αναφέρεται στο στοιχείο α)·
 - (c) Εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 6 παράγραφος 2 της οδηγίας XXX [αναδιτύπωση της οδηγίας περί επιστροφής], τα κράτη μέλη διαπιστώνουν ότι τεκμαίρεται η ύπαρξη κινδύνου διαφυγής σε μεμονωμένη περίπτωση, εκτός εάν αποδειχθεί διαφορετικά, όταν πληρούνται το κριτήριο που αναφέρεται στο άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο στ) της οδηγίας XXX [αναδιτύπωση της οδηγίας περί επιστροφής] ή όταν ο οικείος αιτών, υπήκοος τρίτης χώρας ή άπατρις δεν εκπληρώνει, προδήλως και επιμόνως, την υποχρέωση συνεργασίας που προβλέπεται στο άρθρο 7 της εν λόγω οδηγίας.
2. Η παράγραφος 1 εφαρμόζεται επίσης σε αιτούντες, υπηκόους τρίτων χωρών και απάτριδες που υπόκεινται στη διαδικασία του άρθρου 41 του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου] των οποίων η αίτηση απορρίφθηκε πριν από την έκδοση απόφασης από την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 3 του παρόντος κανονισμού, και οι οποίοι δεν έχουν δικαίωμα παραμονής και δεν επιτρέπεται να παραμείνουν μετά την έκδοση της εν λόγω απόφασης.

Άρθρο 6

Καταχώριση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας σε καταστάσεις κρίσης

Σε κατάσταση κρίσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο α), και σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 3, οι αιτήσεις που υποβάλλονται εντός της περιόδου εφαρμογής του παρόντος άρθρου καταχωρίζονται το αργότερο εντός τεσσάρων εβδομάδων από την υποβολή τους κατά παρέκκλιση από το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου].

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV – ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΒΙΑΣ

Άρθρο 7

Παράταση της προθεσμίας καταχώρισης που ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου]

1. Όταν ένα κράτος μέλος αντιμετωπίζει κατάσταση ανώτερης βίας που καθιστά αδύνατη την τήρηση των προθεσμιών που ορίζονται στο άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου], ενημερώνει σχετικά την Επιτροπή. Μετά την εν λόγω κοινοποίηση, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου], οι αιτήσεις μπορούν να καταχωρίζονται από το εν λόγω κράτος μέλος το αργότερο τέσσερις εβδομάδες από την υποβολή τους. Στην κοινοποίηση το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος αναφέρει τους ακριβείς λόγους για τους οποίους θεωρεί ότι πρέπει να εφαρμοστεί η παρούσα παράγραφος και προσδιορίζει τη χρονική περίοδο κατά την οποία θα εφαρμοστεί.
2. Όταν το κράτος μέλος που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεν αντιμετωπίζει πλέον κατάσταση ανώτερης βίας όπως αναφέρεται στην εν λόγω παράγραφο, η οποία καθιστά αδύνατη την τήρηση των προθεσμιών που ορίζονται στο άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου], ενημερώνει το συντομότερο δυνατόν την Επιτροπή σχετικά με τη λήξη της κατάστασης. Μετά την εν λόγω κοινοποίηση, παύει να ισχύει η παραταθείσα προθεσμία που ορίζεται στην παράγραφο 1.

Άρθρο 8

Παράταση των προθεσμιών που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης]

1. Όταν ένα κράτος μέλος αντιμετωπίζει κατάσταση ανώτερης βίας που καθιστά αδύνατη την τήρηση των προθεσμιών που ορίζονται στα άρθρα 29, 30, 31 και 35 του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης], ενημερώνει σχετικά τα άλλα κράτη μέλη και την Επιτροπή. Στην κοινοποίηση αυτή προσδιορίζει τους ακριβείς λόγους για τους οποίους θεωρεί ότι πρέπει να εφαρμοστεί η παρούσα παράγραφος. Μετά την κοινοποίηση, και κατά παρέκκλιση από τα άρθρα 29, 30, 31 και 35 του εν λόγω κανονισμού, το κράτος μέλος:
 - (a) υποβάλλει αίτημα αναδοχής, όπως αναφέρεται στο άρθρο 29, εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία καταχώρισης της αίτησης·
 - (b) απαντά σε αίτημα αναδοχής, όπως αναφέρεται στο άρθρο 30, εντός δύο μηνών από την παραλαβή του αιτήματος·
 - (c) υποβάλλει κοινοποίηση εκ νέου ανάληψης, όπως αναφέρεται στο άρθρο 31, εντός ενός μήνα από την παραλαβή της σύμπτωσης Eurodac, ή επιβεβαιώνει την παραλαβή εντός ενός μήνα από την εν λόγω κοινοποίηση·
 - (d) εκτελεί μεταφορά, όπως αναφέρεται στο άρθρο 35, εντός ενός έτους από την αποδοχή του αιτήματος αναδοχής ή την επιβεβαίωση της κοινοποίησης εκ νέου

ανάληψης από άλλο κράτος μέλος ή την έκδοση οριστικής απόφασης επί ένδικου μέσου ή επανεξέτασης απόφασης μεταφοράς, εάν υπάρχει ανασταλτικό αποτέλεσμα σύμφωνα με το άρθρο 33 παράγραφος 3 του εν λόγω κανονισμού.

2. Εάν το κράτος μέλος που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεν τηρήσει τις προθεσμίες που ορίζονται στην παράγραφο 1 στοιχεία α), β) και δ), τότε η ευθύνη για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης] βαρύνει το εν λόγω κράτος μέλος ή μεταβιβάζεται σ' αυτό.
3. Όταν ένα κράτος μέλος αντιμετωπίζει κατάσταση ανωτέρας βίας που καθιστά αδύνατη την υποδοχή προσώπων για τα οποία είναι υπεύθυνο σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης], ενημερώνει σχετικά τα άλλα κράτη μέλη και την Επιτροπή, αναφέροντας τους ακριβείς λόγους αυτής της αδυναμίας. Στις περιπτώσεις αυτές, το κράτος μέλος που υποβάλλει το αίτημα ή την κοινοποίηση δεν εκτελεί τη μεταφορά έως ότου το υπεύθυνο κράτος μέλος δεν αντιμετωπίζει πλέον κατάσταση ανωτέρας βίας. Εάν, λόγω της συνέχισης της κατάστασης ανωτέρας βίας ή για οποιονδήποτε άλλο λόγο, η μεταφορά δεν πραγματοποιηθεί εντός ενός έτους από την αποδοχή του αιτήματος αναδοχής ή την επιβεβαίωση της κοινοποίησης εκ νέου ανάληψης από άλλο κράτος μέλος ή την έκδοση οριστικής απόφασης επί ένδικου μέσου ή επανεξέτασης απόφασης μεταφοράς, εάν υπάρχει ανασταλτικό αποτέλεσμα σύμφωνα με το άρθρο 33 παράγραφος 3 του εν λόγω κανονισμού, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 35 του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης], το υπεύθυνο κράτος μέλος απαλλάσσεται από τις υποχρεώσεις του για αναδοχή ή εκ νέου ανάληψη του ενδιαφερομένου και η ευθύνη μεταβιβάζεται στο κράτος μέλος που υποβάλλει το αίτημα ή την κοινοποίηση.
4. Όταν ένα κράτος μέλος δεν αντιμετωπίζει πλέον κατάσταση ανωτέρας βίας όπως αναφέρεται στις παραγράφους 1 και 3, η οποία καθιστά αδύνατη την τήρηση των προθεσμιών που ορίζονται στα άρθρα 29, 30, 31 και 35 του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης] ή την υποδοχή προσώπων για τα οποία είναι υπεύθυνο σύμφωνα με τον εν λόγω κανονισμό, ενημερώνει το συντομότερο δυνατόν την Επιτροπή και τα άλλα κράτη μέλη σχετικά με τη λήξη της κατάστασης. Μετά την εν λόγω κοινοποίηση, οι προθεσμίες που ορίζονται στις παραγράφους 1 και 3 παύουν να ισχύουν για τις νέες αιτήσεις διεθνούς προστασίας που υποβάλλονται ή για τους υπηκόους τρίτων χωρών ή τους απάτριδες που διαπιστώνεται ότι διαμένουν παράνομα κατά την ημερομηνία της εν λόγω κοινοποίησης ή μετά απ' αυτήν.

Άρθρο 9

Παράταση των χρονοδιαγραμμάτων για μέτρα αλληλεγγύης

1. Όταν ένα κράτος μέλος αντιμετωπίζει κατάσταση ανωτέρας βίας που καθιστά αδύνατη τη συμμόρφωση με την υποχρέωση λήψης μέτρων αλληλεγγύης εντός των χρονοδιαγραμμάτων που ορίζονται στο άρθρο 47 και στο άρθρο 53 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) XXX/XXX [διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης], καθώς και στο άρθρο 2 του παρόντος κανονισμού, ενημερώνει αμελλητί την Επιτροπή και τα άλλα κράτη μέλη. Το οικείο κράτος μέλος αναφέρει τους ακριβείς λόγους για τους οποίους θεωρεί ότι αντιμετωπίζει κατάσταση ανωτέρας βίας και παρέχει όλες τις αναγκαίες πληροφορίες για τον σκοπό αυτόν. Μετά την εν λόγω

κοινοποίηση, και κατά παρέκκλιση από τις προθεσμίες που ορίζονται στα εν λόγω άρθρα, το χρονοδιάγραμμα για τη λήψη μέτρων αλληλεγγύης που καθορίζονται στα εν λόγω άρθρα αναστέλλεται για μέγιστη περίοδο έξι μηνών.

2. Όταν ένα κράτος μέλος δεν αντιμετωπίζει πλέον κατάσταση ανωτέρας βίας, θα πρέπει να ενημερώνει αμέσως την Επιτροπή και τα άλλα κράτη μέλη σχετικά με τη λήξη της κατάστασης. Μετά την εν λόγω κοινοποίηση, παύει να ισχύει το παραταθέν χρονοδιάγραμμα που ορίζεται στην παράγραφο 1.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V – ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΑΜΕΣΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Άρθρο 10

Χορήγηση καθεστώτος άμεσης προστασίας

1. Σε κατάσταση κρίσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο α), και βάσει εκτελεστικής πράξης που εκδίδεται από την Επιτροπή σύμφωνα με την παράγραφο 4 του παρόντος άρθρου, τα κράτη μέλη μπορούν να αναστέλλουν την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου] και τον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου] όσον αφορά εκτοπισθέντες από τρίτες χώρες οι οποίοι διατρέχουν σε μεγάλο βαθμό τον κίνδυνο να υποστούν αδιάκριτη βία, σε εξαιρετικές καταστάσεις ένοπλων συγκρούσεων, και που δεν είναι σε θέση να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους. Στην περίπτωση αυτή, τα κράτη μέλη χορηγούν καθεστώς άμεσης προστασίας στα ενδιαφερόμενα πρόσωπα, εκτός εάν συνιστούν κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη του κράτους μέλους. Το εν λόγω καθεστώς δεν θίγει την εν εξελίξει αίτησή τους για διεθνή προστασία στο οικείο κράτος μέλος.
2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι δικαιούχοι άμεσης προστασίας έχουν πραγματική πρόσβαση σε όλα τα δικαιώματα που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) XXX/XXX [κανονισμός για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου] τα οποία εφαρμόζονται στους δικαιούχους επικουρικής προστασίας.
3. Τα κράτη μέλη επανεκκινούν την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας που έχουν ανασταλεί σύμφωνα με την παράγραφο 1 μετά από μέγιστο διάστημα ενός έτους.
4. Η Επιτροπή, με εκτελεστική απόφαση:
 - (a) διαπιστώνει ότι υπάρχει κατάσταση κρίσης με βάση τα στοιχεία που αναφέρονται στο άρθρο 3·
 - (b) διαπιστώνει ότι υπάρχει ανάγκη για αναστολή της εξέτασης των αιτήσεων διεθνούς προστασίας·
 - (c) προσδιορίζει τη συγκεκριμένη χώρα καταγωγής, ή τμήμα συγκεκριμένης χώρας καταγωγής, όσον αφορά τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο 1·
 - (d) καθορίζει την ημερομηνία από την οποία εφαρμόζεται το παρόν άρθρο και καθορίζει τη χρονική περίοδο κατά την οποία μπορούν να ανασταλούν οι αιτήσεις διεθνούς προστασίας εκτοπισθέντων, όπως αναφέρονται στην παράγραφο 1, και κατά την οποία χορηγείται καθεστώς άμεσης προστασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI – ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 11

Έκδοση εκτελεστικών πράξεων

1. Η Επιτροπή εκδίδει εκτελεστικές πράξεις σχετικά με την έγκριση της εφαρμογής των διαδικαστικών κανόνων παρέκκλισης που αναφέρονται στα άρθρα 4, 5 και 6 και την ενεργοποίηση της χορήγησης καθεστώτος άμεσης προστασίας σύμφωνα με το άρθρο 10. Οι εν λόγω εκτελεστικές πράξεις εκδίδονται σύμφωνα με τη διαδικασία εξέτασης που αναφέρεται στο άρθρο 12 παράγραφος 2.
2. Για δεόντως αιτιολογημένους επιτακτικούς λόγους επείγουσας ανάγκης σε σχέση με κατάσταση κρίσης, όπως ορίζεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2, που επικρατεί σε κράτος μέλος, η Επιτροπή εκδίδει εκτελεστικές πράξεις σχετικά με την έγκριση της εφαρμογής των διαδικαστικών κανόνων παρέκκλισης που αναφέρονται στα άρθρα 4, 5 και 6 και την ενεργοποίηση της χορήγησης καθεστώτος άμεσης προστασίας σύμφωνα με το άρθρο 10. Οι εν λόγω εκτελεστικές πράξεις εκδίδονται σύμφωνα με τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 12 παράγραφος 3.
3. Οι εκτελεστικές πράξεις παραμένουν σε ισχύ για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει το ένα έτος.

Άρθρο 12

Διαδικασία επιτροπής

1. Για την εκτελεστική πράξη που αναφέρεται στο άρθρο 3, η Επιτροπή επικουρείται από επιτροπή. Η εν λόγω επιτροπή αποτελεί επιτροπή κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011.
2. Όταν γίνεται παραπομπή στην παρούσα παράγραφο, εφαρμόζεται το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011.
3. Όταν γίνεται παραπομπή στην παρούσα παράγραφο, εφαρμόζεται το άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011, σε συνδυασμό με το άρθρο 5 του εν λόγω κανονισμού.

Άρθρο 14

Κατάργηση

Η οδηγία 2001/55/ΕΚ του Συμβουλίου καταργείται με ισχύ από τις xxx (ημερομηνία).

Άρθρο 15

Έναρξη ισχύος

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα στα κράτη μέλη σύμφωνα με τις Συνθήκες.

Βρυξέλλες,

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Ο Πρόεδρος

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος